

La vida canina

Carles Bellver Torlà

La vida canina

Contes de bojos

Carles Bellver Torlà

2005

CC BY-NC

Contes, 2

Premi de narrativa Vila d'Almassora 2004

Edició de l'autor

Primera edició: Brosquil, 2005

Revisió 1/20190727

Copyright 2017 Carles Bellver Torlà

Aquesta obra està subjecta a la llicència Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional de Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu creativecommons.org.

carlesbellver.net

L'autor ens presenta els relats que componen aquest llibre com si els haguessin escrit els pacients d'un gabinet psiquiàtric. Podríem dir que el resultat se situa a mitjan camí entre una petita antologia d'històries fantàstiques i una crònica de casos clínics a la manera del doctor Sacks. Ens hi assabentem d'aparicions i desaparicions, trobades improbables, confusions inversemblants, persones que de sobte es posen a parlar en hongarès i altres que s'enyoren d'haver viscut un dia com a gossos. Els lectors, sens dubte, hi reconeixeran l'empremta de Perucho o de Calders. Però, també, potser, la de Boris Vian o la de Julio Cortázar.

—Brosquil edicions

Ai! Si pogués tornar-hi de tant en tant i ser una altra vegada un gos!

—Un pacient del doctor Oliver Sacks en *L'home que va confondre la seva dona amb un barret*.

Gossàs, gossarro, gossarràs.

—Diccionari Català-valencià-balear.

Pròleg

Benvolguts lectors,
benvolgudes lectores,

En l'origen d'aquest llibret hi ha un succès lamentable que va tenir ressò breument en la premsa local. Divulgaven els rotatius fa cosa d'un any que els pacients d'un cert gabinet psiquiàtric s'havien quedat amb el cul a l'aire en fer-se fonedís el seu director, un tal Charles Beauvoir. Segons que sembla, aquest individu era un impostor que no disposava dels permisos reglamentaris ni de la titulació acadèmica exigida per l'administració. La intervenció d'un inspector arran d'una denúncia va provocar que fugís precipitadament. La seva nombrosa clientela es va trobar llavors en la conjuntura de buscar aixopluc en les consultes de la competència, o en els dispensaris públics, tot sovint al límit de la seva capacitat en aquests temps que corren.

Per circumstàncies que ara seria prolix d'escatir, un amic nostre, Josep M. C., va tenir accés al gabinet d'en Charles Beauvoir enmig de l'embull d'aquells dies. El seu testimoni confirma el que es va publicar: que s'hi podien comptar més llibres de gènere filosòfic o esotèric que no pas de medicina tradicional i que hi van trobar un recambró ple d'objectes estranys, incloses andròmines mecàniques aparentment inservibles. Però el que ens importa és una altra cosa: una carpeta, abandonada en el despatx de Beauvoir, amb textos i esbossos que han estat justament la matèria primera d'aquest llibre. Es tractava de narracions en primera persona, històries quotidianes de metges, de veïns, de problemes laborals, d'amors complicats o frustrats. Dèries i cabòries, confessions gairebé anecdòtiques, si no fos pel tomb absurd i inversemblant sempre present. En algunes, aquesta tendència a la fantasia, a la irrealitat sense pal·liatius, s'exacerbava des de la primera frase: semblaven més aviat descripcions de somnis o de visions al·lucinatòries. Un examen superficial va posar de manifest que aquell poti-poti era obra de diverses mans. El meu

amic i jo vam deduir de seguida que aquestes mans devien pertànyer als pacients o víctimes del fals doctor, el qual sens dubte havia experimentat amb ells una d'aquestes teràpies basades en l'escriptura, darrerament tan de moda. La nostra primera intenció va ser retornar els documents als seus propietaris legítims. Després d'encercar uns quants números de telèfon i molt d'insistir-hi, vam aconseguir de reunir-nos en un cèntric cafè amb algunes d'aquestes persones que suposàvem interessades. Dissortadament, cap d'elles no va voler reconèixer l'autoria. Va quedar clar que el seu únic afany consistia a reclamar aquestes dues qüestions: 1) que els tornessin els diners i 2) que els atengués —«d'una puta vegada»— la seguretat social. Els vam haver de repetir, fins que al final es vam empipar amb nosaltres, que en aquest assumpte de les cues i llistes d'espera no podíem fer absolutament res. A partir d'aquell moment el clima de la discussió es va torbar força i ja va ser impossible que ens entenguéssim. Quan se'm va acudir demanar-los si ens permetrien publicar les seves obres, un em va contestar que podíem «fotre» amb elles el que ens donés la gana, i un altre, procuraré expressar-ho sense mancar al decòrum, que si volia podia gastar-les per comptes de paper higiènic. Però el que em feia més por era aquell de la cigarreta, que bellugava les mans nerviosament davant de la meua cara i a punt va estar de socarrar-me els morros.

Abans que marxessin de mala manera —sense pagar: cal dir-ho—, encara vaig poder obtenir d'un d'ells una succinta autorització, manuscrita en un tovalló de paper. Sóc perfectament conscient, perquè la meua assessora legal m'ho ha remarcat més d'una vegada, que aquell gargot arrugat difícilment valdria davant d'un jutge com una cessió de drets en regla, conforme al Text Refós de la Llei de Propietat Intel·lectual (RDL 1/1996 de 12 d'abril). És per això que vaig acceptar de bon grat el suggeriment del meu editor i em vaig dedicar a reescriure, a recrear, cada un d'aquests *contes de bojós*. No només els vaig afegir els títols i vaig variar els noms dels personatges —inclòs per descomptat el de Beauvoir— a fi de protegir la seva intimitat, sinó que els vaig donar el meu estil i la forma pròpia d'una ficció literària. Vaig procurar a cada moment, això sí, de conservar-ne el fons, el sentit, de manera que al final jo diria que es troben a mitjan camí entre una petita antologia de contes fantàstics i una crònica de casos clínics a la manera del doctor Sacks. Heus ací, doncs, si voleu saber-ho, per què davant d'aquella conxorxa d'ases vaig sentir l'impuls, la necessitat, de portar a la impremta les seves històries: de sobte em vaig adonar que la folia d'aquesta gent no era més que una hipèrbole, una desmesura, que posava en relleu els límits i la precarietat del seny —aparent— dels altres. Amb els seus

disbarats irrisoris, el que feien era amplificar o reduir a l'absurd la nostra benvolguda normalitat. Precisament jo, en llibres anteriors, havia tendit a construir unes narracions diguem-ne ambigües: explicaven fets estranys, però també es podia interpretar que l'extraordinari no raïa pas en els fets, sinó més aviat en el punt de vista del narrador. Fins ara, però, no havia copsat el sentit últim d'aquesta poètica del deliri. S'entén, així, que no deixés passar l'ocasió i intentés aprofitar un material tan substanciós.

Vosaltres, lectores i lectors, jutjareu si anava errat. Si més no, potser trobareu consol en la comprovació que no esteu sols. O us alegrareu de constatar que n'hi ha que estan pitjor.

Atentament,

Carles Bellver Torlà

Castelló de la Plana, s. d.

PS. Es pot conjecturar, per diversos indicis, que un dels contes d'aquest llibre va ser escrit pel mateix Beauvoir. Aquest, no sé ben bé per què, no he gosat tocar-lo i es reproduïx sense modificacions: tret d'alguna correcció ortogràfica. En justa correspondència, m'he permès la llibertat d'inserir-ne un altre totalment meu.

PPS. Vull que quedi clar, ja em descuidava de consignar-ho, que J. M. C. no va compartir la meva opinió sobre l'oportunitat de publicar els quaderns del gabinet d'en Charles Beauvoir i va preferir desvincular-se d'aquesta iniciativa editorial tan bon punt li la vaig plantejar.

Deteriorament general de la realitat

Aquest matí he trobat grans esquerdes i taques d'humitat en el sostre i en les parets del corredor. Primer he fet intenció de vestir-me i anar a avisar el veí de dalt, però mirant-ho millor he comprès que no era simplement humitat, sinó algun tipus de malaltia degenerativa dels materials, que els dilatava i els deformava per dins fins rompre'ls. Unes passes més enllà he constatat que el procés afectava també la fusta de les portes. Llavors, la meva dona, que em sentia caminar per casa, s'ha llevat i hem descobert junts, aterrits davant del mirall del bany, que una pel·lícula grisa, un vague embrutiment, se'ns escapava per la cara i les mans. Als nens, era espantós, els passava el mateix. Hem provat de rentar-nos, però l'aigua sortia tèrbola de l'aixeta i no netejava.

Han informat per la ràdio que es tracta d'un brusc deteriorament general de la realitat i que ja s'han pres les mesures adequades al cas. Però la meva dona i joensem que ho diuen per tranquil·litzar-nos: segur que deuen estar tots tan desconcertats com nosaltres. Val més que ens hi resignem. Ens hem assegut en el sofà del menjador, sense saber què fer, només esperar que passi alguna cosa.

Un mag i els seus trucs

Aquesta història de canvis sobtats és tan breu, simple i misteriosa com en el fons qualsevol altra que us hagi passat. Un amic d'uns amics, funcionari de l'ajuntament i aficionat a l'il·lusionisme, organitzava sessions privades els caps de setmana en el saló de casa seva. Tant de bo que no m'hagués deixat convèncer d'anar-hi. Realment no es pot dir que m'haguessin atret mai aquesta mena d'excentricitats, però m'hi van insistir, i la meva dona tenia guàrdia. Se'm feien sempre tan llargues les vesprades de dissabte sense ella...

—Avui —ens va anunciar cerimoniosament el nostre amfitrió— practicarem la desaparició d'objectes.

Era un individu d'uns quaranta anys, alt, amb bigoti i barba ben retallats. Portava frac, capa i barret, com els mags de les pel·lícules antigues. Havia disposat el modest escenari —consistent en una taula amb un tapet de vellut roig— al fons de la cambra. Nosaltres ens assèiem a l'altra banda, en dues files de cadires de tisora. Vam observar amb atenció com treia d'una capsa una figureta de porcellana, una ballarina d'uns quinze centímetres d'alçada a la qual li mancava el cap. La va col·locar damunt de la taula, va demanar silenci i, amb un moviment teatral del braç, perfectament assajat, ens la va ocultar darrere de la seva capa. Volia fer el posat solemne, però el traïa un mig somriure irònic, de superioritat. Va vocalitzar calmosament una fórmula inintel·ligible, vam veure surar un fum blau i quan va apartar la capa la figureta ja no hi era.

Els meus companys van deixar anar un murmuri d'admiració.

—Segur que us ha vingut al pensament —ens va suggerir, ara més relaxat i planer— algun trasto vell d'aquests que us fan nosa a casa i que no us sabia greu perdre de vista.

Aquí van riure tots. Sabia guanyar-se el públic.

—I això, podria fer-ho també amb una persona? —va demanar algú des de la primera fila —.

—És clar que sí.

El fet més sorprenent, el més extraordinari, per a mi, d'aquell jorn absurd, es va acomplir llavors, quan em vaig sentir que deia:

—Doncs si vol pot provar amb la meva dona.

Però si la Marta, jo, me l'he estimada i l'he respectada sempre com una santa! Vet aquí que un geni maligne em posava en la boca aquestes paraules tan desafortunades i inconscients i, abans que pogués fer-me càrrec de les conseqüències, el mag ja estava aprofitant arterosament la meva espifiada per embolicar-me:

—El cas és que crec que la seva dona avui no és amb nosaltres... No voldria fer de voluntari vostè mateix?

En resum: acabava de parlar com un cretí en presència de tothom i si no volia quedar també com un covard no tenia altre remei que empassar-me la vergonya i col·laborar en el numeret. Sense deixar de somriure maliciosament, em va fer posar dret davant de la taula i va repetir amb mi el ritual d'abans. Va demanar silenci una altra vegada i em va embolcallar amb la capa, molt més àmplia del que m'havia semblat. Mentre m'arribava l'eco esmorteït de l'abracadabra, un fum blau, espès i apegalós, em va entelar els ulls. Em vaig marejar, em vaig desmaiar i en cobrar el coneixement em trobava a milers de quilòmetres, en un país oriental ple de gent que parlaven una llengua atropellada i no entenien el meu català ni el meu poc anglès. Aquest deliri anguniós, com alguns malsons i els dies i les nits de planetes llunyans, amenaçava de no tenir final. Em calia treballar per a pagar-me el bitllet de tornada a casa. M'oferien rentar plats o escombrar en un hospital públic. Jo triava l'escombra perquè l'aigua freda i enganxosa de les piques em feia fàstic. Hores i hores sense parar, em repassava amunt i avall els corredors completament buits, però la feina no em rendia, per culpa d'un vent xiuxiuejant que s'escolava a través d'unes finestres altíssimes darrere de mi i dipositava als racons una sorra molt fina. De tant en tant, tot i que això no formava part del tracte, m'obligaven també a pelar patates i quan tornava als corredors encara estaven més bruts. El gerent de l'hospital, un buròcrata amb uniforme militar, em renyava sempre per no ser més diligent i em feia sentir molt

dissortat. Una vegada em va bufetejar sense motiu, però no era ell, era el mag i m'he despertat per fi.

Continuava pegant-me. He cridat: «Prou, prou!» i llavors m'ha agafat per les aixelles per ajudar-me a sortir, segons que he comprès, d'un bagul. Estàvem sols en la foscor d'una altra estança, més petita que el saló, amb les persianes abaixades. Ara ell anava vestit amb roba de carrer. La seva disfressa i el cobretaula de vellut roig eren a terra, plegats, al costat del bagul. Mentre em deixondia m'ha anat empenyent fins que m'ha tret del pis. Quan ja era al replà m'he girat per preguntar-li:

—Com ho ha fet?

—Un mag no revela mai els seus trucs —m'ha engegat, i m'ha tancat la porta pels nassos —.

Suposo que em va adormir amb aquella mena de gas. Les dues cambres devien estar comunicades i em devia fer esmunyir dissimuladament per un forat. Al carrer m'ha sorprès que fos quasi de nit. He mirat el rellotge i en adonar-me que duia en la mà la ballarina escapçada me l'he guardada en la butxaca. Pel camí no podia evitar de trobar les coses canviades, com si realment hagués transcorregut molt de temps mentre somniava dins de la caixa. Els arbres de la plaça havien crescut, alguns semblaven nous. Tampoc no reconeixia la gent que circulava pel barri, algunes botigues. El forn on solíem comprar el pa era ara una agència de viatges. He arribat a casa cansat i atabalat. He pujat amb l'ascensor pensant només de fer-li un petó a la Marta, asseure'm a taula —segur que a aquesta hora ella ja havia preparat el sopar— i començar a contar-li: «N'hi ha per no creure-s'ho, la que m'han endinyat avui...». Però no podia fer entrar la clau al pany de cap manera. Potser m'havia equivocat de pis, de casa, de carrer?

En compte de pitjar el timbre, he tornat a baixar per comprovar on era. En la porta m'he creuat amb el mag, que portava un nen i una nena de cabells rossos i cargolats com els de la meva dona. No ha dit res, però m'ha mirat i m'ha dedicat la seva rialleta malvada. Nosaltres no vam tenir fills. He continuat caminant. No sabia cap a on tirar i em preguntava quant de temps devia haver passat i per què dintre vaig dir allò d'esvair la Marta que em recarà tota la vida.

Coup d'état

—La setmana que ve tinc hora a les Nacions Unides.

I a mi què, vaig pensar i vaig continuar mirant per la finestra. En l'ampit creixien unes herbes rares amb floretes blanques. Baix, al carreró, s'estaven els mateixos galifardeus bruns, barbuts, que havia clissat abans davant de la porta. Jo només volia tornar a la recepció i esperar que acabés el meu torn llegint un parell de tebeos. En arribar a casa em beuria un got de llet calenta amb cacau, em gitaria i adéu tururut. Però tot això ara no em semblava més que una possibilitat llunyana o gairebé un impossible, una quimera. A veure qui gosava plantar-li cara a aquell homenàs d'ulls oblics, pell colrada, cabells greixosos repentinats i casaca d'ample perímetre coberta per un assortiment de medalles militars. S'havia presentat a l'hotel arrossegant una enorme i antiquada maleta de fusta i havia exigit una cambra —«per a tres o quatre nits»— amb un fort accent vés a saber d'on. «Mariscal Bensòmines, Molt Honorable Tirà de la República de Psalmanazar, en visita protocol·lària», va apuntar en la fitxa de registre. Després, des de dalt, m'havia bramat que li pugés una botella de whisky. Evidentment no acostumava a demanar les coses per favor. Segur que Nel·lo s'emprenyava quan descobrí que li havia manllevat el J&B.

Com tants altres bevedors, el general sobretot buscava conversa, o més ben dit que l'escoltessin. Va empinar el colze una altra vegada, es va eixugar amb la màniga i va assenyalar la maleta oberta damunt del llit.

—Voleu saber què hi duc?

Em vaig arronsar d'espatlles: no servia de res negar-s'hi.

—En primer lloc els diners —va anunciar, i en va treure dos feixos de bitllets de colors, no massa gruixuts—. El tresor complet de la república. Demà m'indicareu on hi ha l'ofi-

cina de canvi més pròxima.

Va sonar el timbre del taulell. Quina sort, em vaig dir, em reclamen. Però quan vaig fer acció de marxar m'ho va impedir barrant-me el pas amb una arma llarga i esmolada.

—En segon lloc el sabre —em va informar—, per si s'escau que m'hagi de defensar cos a cos.

Va executar una finta a manera de demostració, amb tan mala traça que si no retrocedeixo m'afaita el nas.

—En tercer lloc la paperassa —va prosseguir la tirallonga—. Mireu, mireu i digueu-me si això no implica absolutament tots els membres del consell i l'estat major en ple. No era pas sol, jo!

M'allargava un munt de fulls mecanografiats, amb capçaleres i segells oficials. Mireu, mireu, repetia, i jo per més que m'esforçava no treia res en clar d'aquell galimaties de lletres i símbols estrangers. Per mi, ben bé podia estar escrit en francès o en xinès.

—I finalment el més important.

Llavors —horror!— va abocar damunt de la catifa el que quedava d'equipatge: una pila de cranis humans, túbies, costelles i tota mena d'ossos grans i petits.

—Les despulles de les víctimes. Per tal que no puguin provar mai els crims.

Però la rialleta vil li va durar poc. Van trucar a la porta i de seguida els vam sentir com esmolaven els ganivets en el replà i entonaven La Marsellesa o algun altre himne revolucionari. Crec que els dos vam lligar caps, ens vam fer conscients de la situació alhora i vam saber que el temps corria implacable en contra d'ell. Davant dels meus ulls incrèduls, els cabells foscos se li van tornar grisos i la pell se li va clivellar. Es va asseure en el llit i hi va restar desencaixat, immòbil, impotent. Jo diria que ja era mort quan els vaig obrir la porta tremolant de cap a peus i un dels barbuts li va trinxar la gargamella. Se li devia aturar el cor. Els botxins, al seu torn, els van cosir a trets a baix tot d'una uns tipus que van sortir d'un cotxe negre amb els vidres fumats. Els hi van deixar estesos, més foradats que un colador, i van fotre el camp. Mare de Déu quina matadissa. Això va ser just quan arribava Nel·lo per a rellevar-me. Ell va assistir a aquesta segona part de l'espectacle en primera fila; jo des de la finestra. Crec que necessito una mica de whisky, em va

confessar amb un fil de veu quan ens vam trobar al vestíbul. Estava pàl·lid, blanc com un llençol. A mi també em feien figa les cames. Com que no n'havia quedat ni una gota, vam haver d'anar rabents al celler a comprar-ne una nova ampolla. A la nit, després de suportar interrogatoris i advertències, retirar cossos i ossades i netejar la sang que uns i altres havien vessat, vam compartir el licor en silenci i aquesta va ser la primera borratxera seriosa que recordo.

Els carrers cremaven

—Anit em vaig despertar a les quatre de la matinada. Com que no podia aclucar l'ull de cap manera, em vaig llevar i vaig anar a beure una mica d'aigua. Abans solia dormir d'una tirada, però ara ja fa temps que no. És una de tantes coses que han canviat.

Així que es va posar a xerrar, vaig triar a l'atzar una revista de la tauleta i vaig fer com que la llegia amb gran interès. Era una d'aquestes d'actualitat política i econòmica.

—Em vaig quedar una estona en la cuina mirant per la finestra. En les altres cases no es veia llum. Només el flexo del veí de davant, que sol treballar fins molt tard vinclat damunt d'una taula lleugerament inclinada. Sembla que és dibuixant, o escriptor, o totes dues coses. Quina enveja de no tenir horaris, suposo. O no, no se sap mai què deu ser pitjor. Baix, els carrers i la plaça cremaven. L'asfalt amb una resplendor tènue, blavosa. El paviment nou de les voreres, però, amb un foc vermell ben viu.

Al parer de l'articulista, els tipus d'interès romandran baixos tot l'any, si més no.

—Vaig tornar al llit. Quan ha tocat el despertador aquest matí, a quarts de set, dormia profundament. Encara sort. Abans de sortir, avui m'he recordat de posar-me sabates de sola gruixuda. Tan de matí els carrers encara et poden escaldar els peus.

—Josep? Pot passar, si vol.

Per fi, ja el cridava la infermera, al tabarra aquest.

Tortura tibetana

Jo no compro mai per correu. El que m'amoïna no és pagar amb la targeta —per allò dels robatoris de números, els càrrecs duplicats o injustificats i altres abusos que detalla la premsa—, sinó els terminis de lliurament, l'espera anguniosa, que qualsevol desaprensiu fiqui la mà dins de la bústia i s'emporti els articles o la notificació del transportista. Les bústies, per descomptat, no són segures. D'això en puc donar fe. Jo mateix, de vegades, difícilment he pogut resistir la temptació de sostreure algun paquet massa gran que en ressortia. Tot i que després me n'hagi penedit i la culpa m'oprimeixi el cor. Com ara, encara que no sigui només la culpa. Qui em manava d'agafar aquell sobre gruixut. Anava adreçat al veí del quart, un tipus esquerp que no saluda mai. Dins hi havia un llibret amb un títol inquietant en anglès: *Tibetan Torture*. Jo no en sé, d'idiomes, ni cal. No em feia falta desxifrar la lletra menuda per a entendre l'assumpte: si amb el títol no n'hi havia prou, les il·lustracions eren abundants i absolutament explícites.

En arribar a casa vaig tenir el temps just per a fullejar-lo. Havia de posar la rentadora, anar a comprar, preparar el sopar... Després, mentre la dona i la filla miraven la tele, me'n vaig anar a l'habitació, el vaig treure de la cartera, me'l vaig encabir en la butxaca dels pantalons i em vaig tancar al lavabo. Elles no s'estranyarien si hi passava una estona. Al cap i a la fi, és l'únic lloc on puc estar tranquil i saben que solc aprofitar per a llegir papers de la feina o el periòdic. O el Playboy. Però això era una altra cosa. Es tractava clarament d'un inventari de càstigs físics, humiliacions de tota mena i aparells de tortura ideats per una ment abjecta. Un veritable Kamasutra de la violència i la crueltat amb instruccions pas a pas. També semblava incloure un *addendum* històric amb referències als ocupants anglesos i xinesos del Tibet: a les tècniques que havien après allà per a fer mal i a les que havien aportat ells mateixos. Els dibuixos, al llapis o a la ploma, eren bastos però eficaços, fascinants per la crua objectivitat i la duresa de les representacions. Quin dimoni havia estat capaç de retratar aquells horrors? I què es podia dir de qui projectava

delectar-se en una lectura tan esgarrifosa? Ni en la portada ni en les pàgines inicials no constava cap dada sobre l'edició. Tot just unes lletres que podien ser les sigles de l'autor: B. J. N. Segons el tipus d'enquadració —tapes de cartolina i plec de cinc o sis fulls enganxats amb cola— es podia presumir un tiratge privat. D'altra banda, el sobre no declarava el remitent, ni hi havia tampoc cap factura o albarà que certifiqués la identitat de venedor i comprador. Sens dubte eren ambdós conscients de la seva perversió, de l'anormalitat, fronterera amb la insània i el delictes, dels documents amb els quals traficaven.

Quan vaig sortir del bany la meua dona ja dormia. Em vaig posar el pijama a les fosques i em vaig ficar en el llit parant molt de compte de no despertar-la. Abans d'adormir-me jo, em van passar pel cap alguns fets, relacionats amb el terrible veí, que en el seu moment tot just m'havien cridat l'atenció. Una vegada vaig sentir dir que havia tret de casa de mala manera el funcionari encarregat del cens. Aquell pobre home va rodar escales avall i es va trencar una cama, però no es va determinar si li havia donat una empenta o s'havia entrebancat. I després teníem allò de les seves assistents, que canviaven tot sovint però que eren sempre molt joves, estrangeres, d'aire desvalgut i una mica malaltís. Ni tan sols eren sempre noies: a vegades eren noiets. Em recordava perfectament dels blaus de la cuixa d'una de les últimes, una moreneta potser filipina. Aleshores vaig pensar que eren resultat d'algun accident domèstic, o com a molt pessics del senyoret... Gairebé no vaig poder dormir, assetjat per visions de passadissos i cambres tacades de sang sota el Potala, complexes o impossibles màquines de turment, oficials britànics, espies nazis i comissaris comunistes pugnats amb lames malèfics pel control d'aquell remot, infernalment fred i pedregós territori, erigit en centre planetari del mal, que ara comptava amb una delegació en la meua escala mateixa.

L'endemà de matí, en l'oficina, un company em va sorprendre donant-li un colp d'ull d'amagat. Però per sort no va copsar la gravetat de la situació: «Ara llegeixes tebeos porcs?», em va amollar el molt babau. Vaig guardar el llibre de seguida. Havia decidit que abans de denunciar el meu veí me'n faria una fotocòpia. Durant els dies següents, però, la rutina laboral i familiar no em va deixar temps. Divendres, en tornar de la feina, vaig coincidir amb ell en el vestíbul: una situació francament incòmoda. Quina sort, vaig pensar en sentir que arribava algú més. Era la filla d'uns amics que viuen en el tercer, una preciositat, dolça, seriosa i molt bona noia. De l'edat de la meua filla, tot i que està més desenvolupada. Mentre ens saludàvem va venir l'ascensor. Hi vam entrar i vam tirar cap amunt. Jo vaig continuar mirant-la de reüll. Certament ja és tota una dona. Em va

alarmar que dugués el canell embenat. Exactament llavors l'ascensor va parar en el quart. Tot d'una em vaig adonar que no s'havia aturat abans i que estaven baixant tots dos plegats: el sàdic i la seva nova víctima innocent? Em va semblar que la noia coixejava. A l'últim moment es va girar, em va mirar amb uns ulls llangorosos, en els quals es podia endevinar la submissió i la renúncia, i va xiuxiuejar una paraula de comiat. El torturador simplement va somriure, va obrir la porta de casa seva i la va empènyer cap a dins.

Necronomicon, Praha, 2001

Somnio que torno de Praga. He passat una setmana allà, fent turisme. Nebaud, que és el meu assistent i xofer —en el somni, com en la realitat, tampoc no tinc carnet de conduir— m’espera en l’aeroport de València. S’interessa per la meva salut i pel vol. Sap que anar en avió m’angoixa, però no és per això que faig tan mala cara i em vénen tremolors. Me’n desentenc mentre arribem al pàrquing i pugem al Jaguar, un model aparatós, antic i malmès que pareix que vagi a desarmar-se si tanques la porta massa fort. Es posa la gorra de plat, engega l’auto i emprenem el camí cap a Castelló.

Durant el viatge em continua preguntant per la situació de l’hotel, per la Torre del Relotge, la sinagoga i el Gòlem, el pont d’En Carles... i jo no li contesto. Penso —vegeu quina mesquinesa— que ja li pago prou per fer la seva feina i que no em cal a sobre ser educat amb ell. Va ser una bona idea contractar-lo per a portar-me els afers, quan vaig gaudir d’un període de fama i la quota corresponent de diners. Encara visc de la renda d’aquells guanys. Em van donar un premi important —el Pascual Tirado— per una novel·leta episòdica que insinuava l’existència d’una realitat oculta, ultramundana, darrere de les aparences burgeses i rutinàries d’una ciutat de províncies. Després una editorial petita va traduir el llibre a l’espanyol i un director de moda es va posar en contacte amb mi per fer-ne una adaptació cinematogràfica. Vam congeniar i vam treballar plegats. Vam traslladar l’acció a Madrid i li vam donar una estructura narrativa clàssica, amb plantejament, nus i desenllaç, però sense desdenyar la dosi justa d’enrevessament i esteticisme, apta per a seduir cert sector de la crítica. Aquella temporada vam viure en la capital. Els dos: Nebaud també. Em demanaven entrevistes i col·laboracions per a *El País* i altres periòdics, em buscaven per a participar en programes de ràdio, assistir a presentacions, ser membre de jurats... Quan aquest devessall va amainar i els jorns van esdevenir una altra vegada tediosos vam tornar a casa, al poble. D’aleshores ençà, pràcticament ja

no he escrit més literatura, tot just un recull que he hagut d'omplir amb material poc reeixit, rescatat de quaderns vells.

Deixem Sagunt enrere. Ara fa referència a la dieta. Li amollo de mala manera que m'he nodrit a base de salsitxes i cervesa. És mentida. Ell és vegetarià i només miro d'ofendre'l. Sé que m'observa de reüll els tics i que ha comprès en quin estat em trobo. Molt pitjor que fa una setmana.

—Has tornat a veure el *Necronomicon* —m'etziba per fi i és més aviat una constatació que una pregunta—.

Sí, m'afanyo a reconèixer. Ja no puc més, li ho he de contar. Va ser en la biblioteca del monestir Strahov, prop del castell. El vestíbul que donava accés a la Sala Filosòfica allotjava una petita col·lecció de ciències naturals —un armadillo i un cocodril dissecats, una banya de narval o d'unicorn...— i algunes prestatgeries en què s'apilaven llibres sense ordre ni concert. L'obra imaginària de l'àrab boig Abdul Alhazred es trobava exactament entre la *Dissertació sobre el sexe de les plantes* de Carl von Linné i l'*Assaig sobre les visions de fantasmes* d'Arthur Schopenhauer. Crec que es tractava de la traducció al llatí d'Olaf Wormius. Però en aquest moment el que més em preocupa, el que m'amoïna, és la certesa que ja m'he topat amb la invenció de Lovecraft —maleït siga!— abans en cada viatge. A Lisboa, l'any passat, en una llibreria d'ocasió de la Rua Nova da Trindade, al Bairro Alto. El propietari de l'establiment es resistia a vendre-me'l. El vaig amenaçar, vam forcejar i em va fer fora. Tinc la sensació que aquesta escena, amb petites variacions, s'ha esdevingut diverses vegades —a París, a Moscou, a Palma de Mallorca— i penso que és com si el destí o el dimoni mateix m'empaitessin onsevulla que vagi.

Encara queda una vintena de quilòmetres que recorrem en silenci. Arribo a casa vençut, desfet. Nebaud em prepara una injecció de benzodiazepina i em desperto empès per la por de l'agulla hipodèrmica, un pànic desmesurat que em fa sentir pres d'una terrible agitació bona cosa d'hores després de llevar-me.

Un altre somni

Darrerament somnio massa i no descanso. El metge ho atribueix a problemes digestius i em recepta unes píndoles blanques que fan gust d'anís. Però jo sé que és la pesanta: aquest animal invisible, «de pelatge fi, de la mida d'un gos», que s'ajoca damunt del pit dels dorments i els provoca malsons espantosos.

Avui m'he estirat en el sofà i he fet una becada amb el telenotícies en marxa. He somniat que uns homes de negre es presentaven en les cases i arrestaven els funcionaris i els jutges corruptes, els traficants d'armes, els que adulteraven les drogues, els torturadors, els usurers i els lladres fins, els assassins a sou, els que enganyaven els infants, els que pervertien l'ús de les paraules, els mercaders instal·lats *sine die* en el temple, els pomposos gasetillers, els científics mancats d'escrúpols, els empresaris que s'enriquien enverinant els aliments, els que conduïen borratxos i no respectaven els passos de vianants, els botiguers que trampejaven amb la bàscula, el president del govern i tots els seus ministres, els mentiders i aprofitats en general, babaus, babuïns, rèptils, cucs i altra fauna moderna, el dependent malcarat de la farmàcia de la cantonada i un que em pegava en l'escola quan érem menuts. M'han despertat uns trucs vigorosos. La pesanta s'ha esmunyit davall del moble de la tele i jo m'he hagut d'alçar corrents abans que tombessin la porta, perquè ara era la policia de debò i em venien a buscar a mi.

Ports i vaixells

Un dia, en sortir de la feina, vam trobar una gavina morta damunt de les llambordes. Tot i que el Màrius, després de temptejar amb la punta del peu el volàtil exsangüe, va jurar i perjurat que es tractava d'un corb i el Cubells va insistir que devem ser, pel cap baix, a mil quilòmetres del mar, des de llavors jo ja no he deixat de somniar despert i imaginar ports i vaixells, illes i costes llunyanes, ambre gris, corall, tempestes, coratjosos capitans i balenes formidables. Cada nit, abans de gitar-me, em recolzava una estona en la finestra de la meua cambra i si per ventura bufava una mica d'aire des de qui sap on, respirava fondo i em deia: «Benvinguda sigui aquesta salaborr».

No et serviria de res fer-te el sord si has sentit una crida interior. Vaig preguntar, vaig indagar. Malauradament, ningú no era capaç d'indicar-me el camí del port. Sembla que no en sabem res, de les ciutats en què vivim. Vaig descobrir amb estupor que ni tan sols s'imprimeixen ja plànols, perquè no cal que ningú vagi enlloc. Dilluns en vaig trobar un, dels anys cinquanta del segle passat, regirant una pila d'intervius i teleprogrames esgrogueïts en una botiga de llibres vells. «M'interessa la mar», li vaig dir a l'amo, que m'es-
crutava des de darrere d'unes ulleres de cul de got. Vaig deixar que m'aconsellés i em vaig emportar també *L'illa del tresor*, *Moby Dick* i un parell de fascicles d'*El món submarí* de Jacques Cousteau. Ara que, amb ajut del mapa, podia traçar el rumb i havia pres una determinació, aquestes lectures em van venir d'allò més bé per a entretenir l'espera fins al cap de setmana. A poc a poc van fer aflorar records d'estades en la platja amb el meu pare quan era petit. Entrellucava, com en una fotografia borrosa en blanc i negre, unes casetes de fusta on ens canviàvem, uns immensos para-sols, castells de sorra i famílies completes en banyador.

Ahir, divendres, tan bon punt van tocar les set, em vaig treure els maneguins, em vaig posar la jaqueta i vaig marxar corrents sense acomiadar-me dels companys, perquè no hauria sabut què dir-los. L'autobús tenia la sortida en la plaça dels jutjats. El trajecte, pràcticament en línia recta, va ser més curt del que pensava. En poc més de mitja hora ja ens endinsàvem en el districte marítim. Que prop sembla que es trobi l'altra punta del món quan et poses en marxa, i que fàcil arribar-hi! Em va costar més, en realitat, atènyer des d'allí la mar, a l'altra banda d'un laberint de carrerons ombrívols i solitaris. Mentre es feia de nit i el meu cor s'encongia, reflexionava que no és estrany que es perllongui el darrer tram d'un periple. A l'últim, en tombar a l'atzar en l'enèsima cantonada, em vaig topar amb la popa d'un vaixell, més alt que una casa, balancejant-se suaument. Vaig caminar fins al moll expectant, bocabadat, tremolós. El Karaboudjan Segon —un vaixell de càrrega, una bèstia de ferro imponent— era només un d'una filera de bucs amarrats amb gruixudes maromes. Vaig tocar el casc, lleugerament inclinat cap a mi. La capa d'òxid i de closques enganxades testimoniava un llarg historial de singladures. Els dos següents, pesquers, eren una mica més petits: el Gran Sol de Terranova i el Lleó de les Mars del Sud. Aquests noms exòtics em transportaven mentalment a altres vides, a latituds incertes. Fantasiejava que devien anar a Austràlia, a Amèrica, al Congo. A l'altra banda de la dàrsena se'n veia un de nom àrab. El Rei de la Mar Roja, em vaig empescar. I més enllà, entre les dues esculleres, la infinitud de la mar oberta. «El gran Déu absolut! El centre i la circumferència de tota democràcia!», com proclamava Herman Melville. Però el tauró està sempre a l'aguait, adverteix Cousteau.

El reflex titil·lant de la lluna plena damunt de les aigües negres i profundes del port acompanyava les meves cabòries. En tot cas no em podia distreure. Encara em faltava aclarir el més important. Vaig escodrinyar els locals pròxims fins que vaig localitzar el rètol de la Companyia Naviliera. A aquella hora l'oficina ja estava tancada, però tenien penjat un full amb la llista d'horaris i preus. La vaig repassar nerviosament amb el dit: Barcelona, Amsterdam, Liverpool... Per un passatge a Nova York en classe polissó demanaven dos-cents mil duros: una suma equivalent a tots els meus anys de feina, estalvis i penúries. Però ja no calia pensar-s'hi, perquè aquella seria molt aviat, per a mi, una etapa acabada.

El vapor salpava a les set del matí. Per fer temps, i perquè la humitat em calava els ossos, vaig entrar en una fonda anomenada «La balena», i així va ser que em vaig ficar com Jonàs, sense voler, en la panxa del monstre. Em vaig trobar dins d'una cofurna petita, fosca, sense finestres. En un racó, asseguda en una cadira, dormitava una noia que portava un ull tapat a la manera dels pirates. Només hi havia un altre client, un mariner vestit amb un gavany blau que estava pagant la consumició en el taulell. Quan aquest se'n va anar, l'encarregat es va dedicar a observar-me sense badar boca. Aquell tipus cepat, de barba espessa i hirsuta, em començava a esporuguir. Em vaig asseure en una taula i li vaig preguntar, dissimulant el neguit:

—Que es pot sopar?

S'ho va rumiar uns moments interminables abans de grunyar la resposta:

—Ara miro què queda.

Va desaparèixer darrere d'una cortina i mentrestant vaig aprofitar per a estudiar la noia. La seva cara bruna, els rínxols, el cos menut i arraulit. Semblava molt jove, potser estrangera. Devia ser clienta o empleada? No sé per què, em va fer evocar, una altra vegada, els nens i les nenes en banyador. Ella també degué ser petita i segurament va jugar a jugar i es va capbussar en alguna d'aquestes platges properes, o en unes altres. La tornada del mestre em va robar el gust de la sal, l'escalfor del sol en la pell, el tacte de la sorra en els dits. Ara, amb ell, en venia un altre igual de cepat i barbut, com si fossin germans bessons. En la meua nova vida, vaig pensar, jo també em deixaria créixer la barba. Carregaven els dos un perol desmesurat, propi del ranxo d'una guarnició o de la tripulació d'un vaixell. El van dipositar damunt de la meua taula i em van escudellar un plat de caldo. Entre les patates i alguna closca, hi suraven una mena de bestioles immundes. Quin fàstic! Vaig agafar la cullera i vaig remenar el potatge. L'olor tampoc no ajudava. Em venien nàusees, però m'havia d'aguantar per a no resultar malagraït. Vaig intentar fer conversa.

—La noia...

Anava a dir: «...no sopa?», però el meu amfitrió se'm va anticipar. «La noia també», em va aclarir, «si teniu diners». En sentir aquest últim mot, em vaig palpar la cartera en la butxaca interior de la jaqueta, i amb aquest gest inconscient em vaig trair. Un dels dos taverners s'havia col·locat arterosament darrere de mi i com qui res es va posar a estrènyer-me el coll amb les seves manasses d'ós. Em vaig creure que m'escanyava. Ja m'ho

menjo, ja m'ho menjo, maldava per dir-li, però no era pas això. El seu compare m'escorcollava les butxaques. «Ara us posarem el tovalló», es va burlar. Que ingenu que havia sigut. Em van desvalisar i em van fotre fora a espentes. Sortint al carrer vaig perdre l'equilibri i vaig caure a terra. Abans que tanquessin la porta encara vaig sentir com em continuaven escarnint:

—Bon profit, senyor! Torneu aviat!

Vaig perbocar, tot i que no havia tastat res sòlid des de primera hora del matí. Les rialles dels escurabutxaques em van continuar ressonant en les orelles mentre romania amagat en el moll, camuflat davall d'una lona bruta. Ja no podria pagar el bitllet, però encara m'aferrava, com a última esperança, a la possibilitat d'enrolar-me en alguna d'aquelles naus ancorades. Malgrat la tensió nerviosa em vaig adormir. A l'alba m'ha despertat una cridadissa embogidora. Davant del meu amagatall, dues gavines enviscades de petroli es disputaven les entranyes d'un peix. M'he desempallegat de la lona i he espantat les animals a puntades de peu. El sol naixent m'ha enlluernat. A poc a poc els ulls se m'han acostumat i he comprès que la nova aparença del port a la llum del dia era incomparablement més aterridora. M'he atansat novament al Lleó per comprovar que no m'enganyava la vista. En efecte, el casc presentava una bretxa de consideració. Llavors m'he adonat que el nivell de l'aigua era molt baix, tot just d'un metre per sobre d'un fons sembrat de deixalles: fustes, plàstics, pneumàtics, peces mecàniques... Els vaixells estaven encallats. La inclinació del Karaboudjan ara em semblava irreal, com si s'hagués de desplomar damunt de mi d'un moment a l'altre.

De sobte m'ha esverat un moviment just a la meva vora. Em temia que fossin una altra vegada els meus agressors i m'he posat en guàrdia, però era només aquell mariner del gavany blau. Ens hem examinat mútuament.

—Jo també espero —m'ha dit finalment—. Cada matí, des de fa dos mesos, i no ve mai ningú.

Segons ell el port i els vaixells estan totalment abandonats. M'ha proposat que en pilotéssim un nosaltres. Deia que ha estat aprenent com funcionen els motors i el timó i que ha trobat uns tancs amb restes de combustible. No he volgut escoltar més insensateses.

Sense deixar-lo acabar, he girat cua i me n'he anat. No tenia altre remei que fer tot el camí de tornada a peu, ja que no m'havien deixat ni una moneda amb la qual pagar l'autobús, o si més no telefonar al Màrius o al Cubells perquè vinguessin a buscar-me. He arribat a casa gairebé al migdia, esgotat i endolorit. Malgrat que m'havia sobrat temps per a cavil·lar-hi, no tenia respostes per a les preguntes que m'anaven a fer: on havia passat la nit, on eren els diners. Totes les explicacions que se m'acudien eren estúpides o inversemblants. Just quan ficava la clau en el pany m'ha obert la meva mare. Portava una paella en la mà. Pam! He caigut a terra. Pataplum! Pataplaf! Darrere, el cor de les meves germanastres victorejava cada mastegot. I jo, mossega't els llavis, em recordava de l'ull tapat i l'ull tancat de la noia pirata i desitjava poder dormir com ella, per sempre.

Kant i el mico

Cada matí, puntualment a dos quarts de deu, Immanuel Kant entrava en la barberia de la plaça Major de Königsberg, s'asseia sempre en la mateixa cadira, la del fons, i esperava que acudís prest a afaitar-lo l'ajudant del mestre: Giovanni Battista, un simi africà extraordinàriament hàbil amb la brotxa i la navalla i a més a més molt llegit i afeccionat a l'especulació.

Kant i el mico acostumaven a embolicar-se en abstruses discussions sobre l'esperit i la matèria, la posició de l'home en la natura, la vida després de la mort i altres afers metafísics. Battista, malgrat que feia anys que es coneixien, no deixava d'exasperar-se per la dogmàtica suficiència del savi i prestigiós client, per la seva arbitrarietat pietista disfressada de racionalisme. De la mateixa manera que els seus congèneres humans en general, no li semblava res més que una bèstia abillada i xerraire.

Sapere aude, suportava cada dia que li digués Kant. Atreveix-te a pensar... el que penso jo. Sovint el temptava la bàrbara idea d'empunyar ben fort la navalla i tallar-li el coll. Aprofitar l'ocasió i alliberar per sempre el món i la filosofia del seu afany sistemàtic, de la monumentalitat i la curtesa de les seves concepcions. Però era un goril·la pacífic i mai no hi hauria gosat.

Aquesta tibantor es va prolongar vint-i-tres anys.

En desembre de 1793 Battista va emigrar d'allò més lluny, fins a una ciutat de nova planta anomenada Perla, entre Rússia i la Xina, amb intenció d'establir-se pel seu compte com a barber.

Les festes patronals

L'Andrei va faltar tres dies a la feina i el vam anar a veure a casa seva, perquè ens vam assabentar que l'havia apallissat una colla de brètols.

Ens va obrir la porta l'assistenta social, que li havia dut medicaments i alguns articles de primera necessitat i ja marxava. Ell estava al llit. Feia llàstima de veure'l així, amb aquella cara plena de blaus i les costelles embenades. Gairebé no es podia moure i li costava respirar, però malgrat tot ens va voler explicar com van tenir lloc els esdeveniments.

—Em van mamprendre ací baix, davant del portal. Primer em vaig pensar que eren atracadors, però es limitaven a pegar-me, cops de peu i de puny pertot. Vaig deduir que m'havien confós, que la seva intenció era passar comptes amb una altra persona. Al final em van aclarir el cas ells mateixos. Eren les festes patronals d'aquest barri i les celebren així, estovant el primer foraster que troben. Com una mena de ritu d'iniciació.

No sabíem què dir-li. Les tradicions a vegades resulten conflictives. Entre alenades i tossides, ell va afegir:

—M'hauríeu d'ajudar a buscar pis en una altra zona més civilitzada.

El poder de la ciència

En acabar el batxillerat vaig complir els tres mesos de servei civil com a renovador d'adhesions. Tenir la cartilla en regla, llavors, resultava indispensable. La llei, al peu de la lletra, no l'exigia, però te la podien reclamar en qualsevol moment: en la finestreta del banc, en la cua de l'economat, en pujar a l'autobús o en girar a la cantonada, i en cada una d'aquestes ocasions portar-la damunt et permetia com a mínim sortir del pas. Si no t'assegurava un tracte de favor, almenys t'evitava d'anar a parar al calabós. Per sort, una brigada de voluntaris juvenils ens encarregàvem de facilitar el tràmit a domicili periòdicament. Ens donaven uns llistats i anàvem casa per casa a darrera hora de la vesprada, quan el cap de família acabava de posar-se bata i sabatilles i no es podia fer escàpol. Tot plegat no costava ni dos minuts. Els ajudàvem a emplenar el qüestionari, firmaven, els estampàvem la data i el segell oficial i fins la pròxima.

Una nit borrascosa d'aquell estiu tornava a la seu de governació tot xop esquivant els tolls i els peixos agonitzants. Últimament queien cada vegada que plovia, grans i llustroses mabres i molls i sards que restaven a terra boquejant, mirant-te de fit a fit amb ulls patètics com si comprenguessin el que els esperava i et volguessin dir: a tu també t'arribarà l'hora. Encara no se n'havia esbrinat la procedència ni si eren bons per menjar. Recordo que un veí nostre va arregar un polp de més de cinc quilos. Era un home gras, golafre, que no tenia manies. Malgrat les circulars del gabinet d'higiene, va guisar el mol·lusc amb ceba i patates i, com que ningú no vam gosar d'acompanyar-lo, doncs se'ls va endrapar ell tot sol. El van tenir ingressat una setmana a l'hospital per la indigestió.

Aquesta nit que us dic, el secretari encara treballava en el seu despatx. Li vaig lliurar el bloc de firmes i, mentre m'ajudava a eixugar-me els cabells amb una tovallola, em va contar de nou la seva teoria sobre les estranyes precipitacions d'éssers vius. L'entusiasmaven els temes científics, els casos com més complexos i problemàtics millor. Tothora

el vèiem fullejar els seus benvolguts llibres i butlletins de societats saberudes i prendre notes al marge. Quan trobava la solució del que fos, sentia una eufòria intensa que no s'estava de demostrar i compartir.

—Tot això té una explicació. És un fenomen rar, poc documentat, però té explicació.

Es va asseure en la seva taula. Va apartar amb el braç un munt d'actes, bans i balanços, i un voluminós tractat de meteorologia, i va esbossar en un full l'esquema del procés: es formaven remolins damunt del mar, o damunt de llacunes o estanys, i, sota determinades condicions, la força de succió arribava a ser prou forta per a enlairar peixos petits, batracis, mol·luscos..., que podien ser desplaçats fins a punts bastant allunyats i en desplomar-se causaven lògicament sorpresa i esglai. Jo ja coneixia aquesta hipòtesi perquè me l'havia explicada ell altres vegades. I també l'havíem vista en l'escola, però no tan ben detallada. Encara va afegir un enfilall d'intricades equacions de tercer grau o més, amb pesos, forces i acceleracions expressats en diverses unitats de mesura estandarditzades, va aïllar les incògnites, *et voilà, quod erat demonstrandum*.

Precisament llavors, en aquest punt culminant de la seva exposició, va entrar en el despatx el cap de policia. Es notava, per la seva cara llarga, que portava notícies dolentes. Es va expressar amb circumloquis, amb eufemismes, amb mitges paraules. Vam tardar una estona a entendre'l: el fet era que havien detingut la dona del secretari. El delegat de vigilància del seu carrer l'havia enxampada *in fraganti* en el llit amb el porter, per tercera vegada. I la tercera significava presó, una bona temporada a la garjola. A banda, segurament això encara era pitjor, de fer públics el delictes i el càstig. En veu baixa, com si el temptejés, va suggerir-li la possibilitat d'escurçar el termini i dissimular l'edicta en el tauler darrere d'altres papers. Però el secretari ja no escoltava. Mirava el full i tornava a escriure.

—Això també ha de tenir explicació —repetia remugant, amb el cap cot—. Això també ha de tenir explicació...

Jo, que estava més prop, podia veure que les mans li tremolaven i que només feia ratlles i gargots mancats de sentit.

Terra 31

La primera vegada va ser fora de casa. Tenia un curset sobre protecció radiològica, a València, un divendres al vespre i el matí de dissabte. Se suposava que havia de fer augmentar el currículum, si aspirava a no patir fam quan se m'acabés la beca. Com que la sessió de divendres acabava molt tard i jo no tenia cotxe, em vaig buscar una pensió en la zona de la universitat. Una d'aquelles que no sortien mai en les guies d'allotjaments. Podria haver estat pitjor, és clar: per exemple més cara. O potser exagero. L'habitació, en un quart pis sense ascensor, era petita i no tenia dutxa, però els llençols estaven bastant nets —el terra i les parets eren una altra història— i jo només volia dormir. A més a més, la finestra donava al carrer. Pujava un agradable renou de gent circulant i xerrant en diferents idiomes. Abans de gitar-me vaig fer una passejada i vaig devorar un entrepà de truita en un bar pròxim. Havent sopat vaig tornar al cau de seguida. Ara que fosquejava, aquells carrerons ja no em semblaven tan acollidors. Ni l'habitació tampoc. Però no era l'habitació, ni els carrerons, ni la nit. El problema estava dins de mi. Feia temps que no passava una nit sense cap companyia fora de casa i aquesta circumstància propiciava que em vinguessin certes idees, les quals normalment aconseguixo bandejar: pensaments sobre la mediocritat, el servilisme, les expectatives fugaces i les pretensions que algun dia vaig tenir.

Això era al juliol, un mes de juliol sufocant i opressiu. Vaig deixar la finestra oberta i em vaig tombar en el llit en roba interior. No podia agafar el son. Em vaig estar hores mirant l'edifici de davant i, més amunt, un cel gris, brut de contaminació, sense núvols ni estels. Probablement, sol ocórrer així, vaig dormir a estones, amb un son lleuger, enganyós. Per això no la vaig veure entrar-hi. De colp i volta era al meu costat, com si hi hagués estat sempre. «Cordèlia?», vaig preguntar murmurant, «Cordèlia Flors?». Però ja ho sabia, que era ella, sense cap mena de dubte, tot i que no l'havia vista des de l'institut i ni tan sols llavors no m'hi vaig fixar mai de debò. Aquest nom seu, per exemple: ens en vam

burlar més d'una vegada i tanmateix no m'havia parat a pensar si era estranger o què significava. Crec que vam coincidir durant un parell de cursos i després potser van traslladar el seu pare i va marxar. Havia canviat, és clar, tothom canvia. Ens miràvem de fit a fit. Ella no va dir res i jo tampoc no hi vaig insistir. No calia, em confortava amb la seva presència i la proximitat del seu cos. Sense parlar em deia: «No temis, dorm sense por, tindràs algú com tu al teu costat tota la nit». Que era real, no podia dubtar-ho; jo, almenys, suposava que els fantasmes han de ser immaterials, mancats d'olor i de consistència física. L'endemà de bon matí em van esglaïar uns trucs. No sabia on era, ni em recordava d'haver demanat que em despertessin a les set. Però sí que em recordava d'ella, que ja no era amb mi. Vaig cridar: «Gràcies, bon dia» i em vaig llevar procurant de no trepitjar res inconvenient amb els peus descalços. Abans de vestir-me vaig treure el cap per la finestra. Ben mirat, enfilat-se per aquell plataner que arribava tot just fins al pis de baix semblava una acció certament arriscada, i després encara faltaria fer un salt de més d'un metre.

La vaig tenir al cap el dissabte sencer i molts dies més. Per si de cas venia, em vaig acostumar a dormir amb la finestra oberta. Al final va tornar. M'ha visitat puntualment des d'aleshores, cada vegada que l'amenaça de la solitud i les altres amenaces em doblegaven i el pes no em deixava viure: a l'octubre, quan em van despatxar del laboratori i no em quedaven diners ni per a pagar la meua part del lloguer; al febrer, quan em va deixar C.; al maig, quan no m'atrevia a parar els peus a M. Sempre s'esdevé de la mateixa manera: es presenta tota nua, sense fer gens de soroll, al bell mig de la nit; ens abracem i gràcies a ella, a la serenor que em transmeten els seus ulls i les seves carícies, puc descansar un grapat d'hores i recobrar forces que em permeten tirar endavant una altra temporada.

El mes passat, ja feia dies que m'aguantava una altra vegada les ganes de plorar, vaig desitjar que vingués aviat a socórrer-me. No em va fallar. Però aquesta vegada va ser la primera que la vaig veure anar-se'n. Vaig obrir els ulls a la matinada i la vaig sorprendre en el marc de la finestra, esmunyint-se cap a fora. Vaig mussitar el seu nom. Ella es va girar tot just per mirar-me de reüll.

—Què vols? —em va preguntar. En aquell moment em vaig adonar que encara no havíem parlat. Ni tan sols coneixia la seva veu.

—Te'n vas... per la finestra? —vaig balbucejar estúpidament. No era això el que volia preguntar—.

—Sí —em va contestar i va treure mig cos fora—.

—No sé res de tu... —vaig insistir—.

—No saps res de ningú —em va renyar, de bell nou sense acabar de girar-se—. Sabies que el teu veí de baix, una bona persona a qui prefereixes ignorar i que podria haver estat un bon amic i un suport per a tu, agonitza a l'hospital? Saps que ara mateix en tres pisos d'aquest bloc hi ha persones que s'estimen? Que una d'aquestes persones estava boja per tu però ja t'ha oblidat? Que a una altra li caus ben malament? Saps que fins i tot els ocells i els peixos i les granotes de l'estany d'ací a la vora poden ser feliços o malaurats? Em vaig casar en acabar secundària i em vaig separar. Ara visc amb la meva filla a València, carrer de la Terra número 31.

—Tornaràs? —vaig preguntar per fi—.

—Potser sí —em va dir, aquesta vegada deixant-me veure clarament el seu somriure, i després es va fer fonedissa en la penombra propera a l'alba—.

Quan, em vaig demanar. Vaig pegar més de mil voltes en el llit, repetint mentalment l'adreça: València, Terra, 31. Ja no podia dormir, així que em vaig llevar i em vaig passar una estona mirant per la finestra. Encara es veien els estels, tremolosos i lluent. Tornava a ser estiu, com la primera vegada. El carrisqueig monòton d'un grill no em deixava pensar més que en la calor i en altres afliccions més aclaparadores.

Em van oferir la feina ahir. Una de tantes còpies del meu currículum va abandonar finalment un calaix i va anar a parar a la taula adequada. Es va fer el miracle. M'he incorporat aquest matí. Sembla que hauré de viatjar bastant. Ja he parlat amb el meu germà i m'ha deixat el seu cotxe vell fins que estalviï per comprar-me'n un de segona mà.

Avui he estat a València. No podia eludir la qüestió. He conduït una estona pels volts del seu carrer, en un barri obrer. El número 31 corresponia a un de tants blocs de pisos tristos i ennegrits. He aparcat i m'he atansat al portal. En un dels timbres he llegit: C. FLOSS. Devia ser una errada? No recordava bé el seu cognom? M'he assegut en un banc.

Necessitava aclarir-me, cavil·lar alguna cosa. Han passat els minuts, mitja hora, una hora, sense decidir res. La porta s'ha obert diverses vegades i han entrat i sortit nens carregats amb llibres, pares i mares, gent gran. L'última ha estat Cordèlia. La de sempre, però distinta: per la roba i per la llum del dia, suposo. M'ha semblat una mica més baixa i menys pàl·lida. Ella no m'ha vist. Caminava en sentit contrari, m'he aixecat i aleshores ella s'ha aturat i s'ha girat, ha donat mitja volta com si s'acabés d'adonar d'alguna cosa. Abans que pogués reaccionar ha avançat un tros cap a mi sense mirar i de poc no topem. M'ha reconegut i s'ha ruboritzat. Era obvi que ella també havia somniat desperta i fantasiejat amb mi últimament. No és que m'agradi portar la iniciativa, però no podia deixar que un excés de timidesa compliqués el començament d'una nova fase en la nostra relació. He improvisat una excusa. He de venir per ací de tant en tant, li he dit, per motius laborals, de manera que no t'estranyis si ens tornem a trobar qualsevol dia.

En la gossera

—Es veu que el caçador feia temps que rondava l'àvia. No m'estranya: és viuda i deu cobrar una bona paga. Per la nostra part, va resultar d'allò més imprudent que féssim servir el seu llit. Ja he tingut temps de penedir-me'n... M'imagino que ell va sentir soroll, es va esverar i va entrar en la casa a veure què passava. El cas és que de sobte tenia el canó de la seva escopeta davant del musell. Renoi, quina cagalera! La Caputxeta li va pregar que no em matés. Encara vaig tenir sort: no fa tants anys, m'haurien penjat d'un roure i m'haurien escorxat davant d'una munió de gent. Però continuen sent il·legals, aquesta mena de relacions, i sobretot són molt mal mirades. Set anys a la garjola, Déu n'hi do! Teniu en compte que un llop no viu tant com vosaltres. El que em crema és pensar que no la tornaré a veure. A ella l'han internada en un convent de monges. Segur que obren les cartes que li escric i no les deixen passar. Si poguéssim tenir un *vis à vis*... Vós creieu que podríeu ajudar-me? Ja sé que seria en una cel·la, i sota vigilància, però és que em m'enyoro molt d'ella...

Em repetia aquesta cançó, amb poques variacions, cada vegada que topava amb ell. Em sembla que es va empescar que jo era un delegat d'Amnistia Internacional o alguna cosa per l'estil. Veient-li els ulls tan molls, em sabia greu explicar-li que no era res més que un estudiant de veterinària en pràctiques i que m'havien assignat el recompte de la canera municipal.

La quarantena

Més o menys la cosa va anar així. Jo estava donant la meva opinió: que també podíem comprar rom, a banda de ginebra i whisky. Però ell, tot cofoi, desdenyós, em va fer observar que tant se valia que ho digués com que no, que m'ignoraven olímpicament. Més tard, quan em vaig adonar que la Isabel ja hi era i em vaig atabalar perquè aquesta podia ser l'última oportunitat, em va fer la burleta. Això ja no ho vaig tolerar. Li vaig dir: «Deixa'm en pau» i encara em vaig retenir de cridar ben fort hòstia o un altre exabrupte qualsevol. El Pere, que passava per allí, em va amollar rient-se: «Què remugues?». Sempre era així, els altres com si no el veiessin, com si no el sentissin mortificar-me. Amb ells no s'acarnissava igual, no els retreia tothora les febleses, els fets vergonyants que preferissin oblidar. Només em dedicava a mi les insídies, els comentaris punyents, directes al blanc. Doncs ara s'ho trobaria. Vaig baixar com si anés al celler. Vaig entrar en el recambró del fons i quan ell em va seguir vaig girar cua, en vaig sortir de pressa i el vaig tancar a dins amb clau.

Li havia fet altres vegades alguna jugada similar, però sense conseqüències tan duradores. Aquell dissabte era el darrer de vacances. L'endemà em vaig despertar tard, a tres quarts de quinze, amb el cap tèrbol i l'estómac remogut. En lloc de dinar em vaig quedar una estona més en el llit i quan em vaig alçar ja teníem l'equipatge en el cotxe. Tan senzill com això: em vaig oblidar d'ell, me'l vaig deixar tancat allà baix. Després van canviar moltes coses molt ràpidament. Els meus pares s'havien fet grans, estaven delicats de salut i no volien venir al poble als estius (ni jo tampoc, per una altra raó: la Isabel no tenia vacances). Aquest any han mort els dos amb poca diferència de temps. M'he decidit a venir, només un dia, per comprovar en quin estat es troba la casa i decidir si la venc o què puc fer-ne. Una injecció de diners m'aniria molt bé. En baixar les escales, de sobte he ensopegat amb la porta de roure i m'han assaltat aquests records que acabo de contar. He buscat la clau i he obert. Quan els ulls se m'han acostumat a la fosca l'he vist assegut da-

munt d'una caixa. Estava prim, molt prim, només tenia la pell i l'os. Em mirava, però no deia res. Me n'he anat a la botiga de la plaça i he comprat uns talls de pernil, formatge i pa. Li he preparat un entrepà i he tornat a buscar-lo. Encara hi era, immòbil, en la mateixa posició.

—Ara em deixaràs en pau? —li he preguntat—.

—Sí.

He marxat.

A la vesprada ja anava pel carrer. No té aquell aspecte envanit i satisfet d'anys enrere, ni de bon tros. Abaixant el cap, saludava tot poruc els veïns, que evidentment no el reconeixien. Jo era al bar, amb l'Anna i el Pere, quan l'hem vist passar cap a casa seva.

—No tens remordiments? —m'ha preguntat Anna quan els he explicat la història—.

—No —he admès—. Em sembla que la quarantena li ha provat.

Abans dels reis catòlics

En contra de tot el que afirmen els llibres de text convencionals, aquest país va ser governat en l'antigor per invasors xinesos. Vull dir abans dels reis catòlics, dels àrabs, dels gots, dels romans, dels cartaginesos. Dec aquesta revelació al meu amic B. J. Nebaud, que de vegades manifesta que sap coses veritablement insospitades. Ahir a la vesprada em va portar en el seu cotxe per carreteres secundàries i pistes rurals fins a un indret remot de l'Alt Maestrat. «Encara hi són», em deia, «en nombre reduït i minvant, relegats, desarrelats, convertits pels daltabaixos de la història en un estrat marginal de la població, fidels a les seves usances i practicants d'una economia de subsistència, malalts d'orgull i malenconia, enyoradissos d'un passat esplendorós que ja no tornarà».

Després d'un seguit de revoltes per camins angostos, pedregosos i polsosos, va aturar el vehicle davant d'un mas aparentment d'allò més normal. Però l'ull alligonat es fixava de seguida en l'escut de pedra damunt de la porta, que exhibia els emblemes del drac i del tigre. Una parella d'ancians petits, prims, de cabells fins i pell groguinosa, apergamina-da, incalculablement vells, van traspasar el llindar i ens van donar la benvinguda amb gran cerimònia. Vam entrar en la casa amb ells i vam seure tots quatre en coixins al voltant d'una taula baixa de fusta de cirerer. A la claror d'unes espelmes, vam compartir en silenci un te verd aromatitzat amb fulles de gesmil i unes galetes d'arròs. Ni per un moment van perdre aquell somriure tranquil, aquella mansuetud que s'encomanava. Nebaud va treure un paquet d'una bossa i els el va donar. Llavors van xerrar una estona en el que després vaig saber que era un dialecte arcaic, contemporani de Confuci i de Menci. Jo me'ls escoltava absort. Quan vam veure que es feia de nit ens en vam acomiadar i vam marxar.

—No sabia que parlaves xinès —li vaig dir al meu amic a l'altura d'Albocàsser—.

—Veges per on, al cap de tants anys encara puc ser una caixa de sorpreses —em va contestar ell amb el seu misteri habitual—.

Li vaig preguntar també pel paquet, però només vaig obtenir alguna altra evasiva. Per primera vegada vaig reparar en els seus ulls oblics i en un aire vagament oriental. A les envistes de Castelló em va contar que les famílies propietàries dels restaurants xinesos, tan comuns avui en dia en les nostres ciutats, són descendents d'aquesta gent, de l'existència de la qual jo acabava d'assabentar-me.

La nova església

Un dia vaig anar a veure una exposició de gravats de Picasso en l'antiga església de Sant Miquel, restaurada recentment per un banc i utilitzada com a centre cultural. La Suite Vollard: una col·lecció d'imatges sensuals i, de vegades, violentes. Una veu darrere de mi, massa prop de l'orella, em va tallar en sec la contemplació del *Faune descobrint una dona*.

—Es fa estrany que donen aquest ús tan profà a una església, no et sembla?

Em vaig girar. Es tractava d'un vell conegut, una d'aquestes persones que es fan habituals en el teu cercle d'amistats durant una temporada i després desapareixen i reapareixen de tant en tant sense avisar. Ningú no sap ben bé d'on han sortit, a què es dediquen, ni la raó de les seves anades i vingudes. No recordava el seu nom. Sí que tenia present la seva debilitat per les històries insòlites i inquietants.

—Una vegada —es va posar a xerrar de seguida— vaig fer un viatge a l'altra banda del teló d'acer. Això va ser uns quants anys abans que caigués el Mur de Berlín. Em va xocar que hi haguessin esglésies obertes i vaig decidir visitar-ne una prop de l'hotel. El guia ens va explicar que la religió estava oficialment proscriu, però que en la pràctica es tolerava la celebració de la missa, sempre que es fes amb discreció. El temple que vaig veure havia quedat encaixonat entre dos blocs d'habitatges. Ni tan sols se'n conservava la façana. Entraves per una porta petita amb una creu al damunt i t'endinsaves en una nau baixa, nua, fosca. Mitja dotzena de feligresos, tots d'edat provecta, pregaven en silenci asseguts o agenollats en els bancs. Jo també m'hi vaig asseure per resar un parenostre i després vaig marxar. A la sortida, una dona gran em va fer agafar unes estampetes i jo li vaig donar, em penso, un bitllet d'un dòlar.

Va callar un moment. Mentre parlava havíem seguit el recorregut de l'exposició i ara ens havíem aturat, crec, davant d'un minotaure moribund, ensangonat, amb el pit travessat per una espasa.

—No et podries creure amb quina mena d'advocacions m'hi vaig ensopegar: sant Josep Mengele, sant Penis, santa Fam Canina. T'ho juro. Jo no me'n sabia avenir. Vaig confiar l'assumpte a alguns companys de viatge i entre tots vam formular almenys un parell d'hipòtesis explicatives. Potser l'església, en aquella situació de clandestinitat i de marginalitat, s'havia barrejat amb tota mena de grupuscles sectaris i a hores d'ara el missatge de Crist s'havia fet malbé. O potser els comissaris polítics infiltrats, que segur que n'eren una colla, havien manipulat el culte a propòsit i l'havien pervertit per tal de desacreditar-lo.

És clar que no m'ho hauria cregut, si no m'hagués ensenyat una de les targetes: Joseph Mengele en persona, l'infame metge de les SS, amb l'uniforme nazi i una xeringa en la mà, em mirava amb expressió seràfica. I encara així no estava segur que no s'estigués fument de mi. Amb els ordinadors i les impressores d'avui en dia qualsevol pot fer passar per certa l'animalada més grossa.

—Jo marxo —li vaig dir—, que tinc una mica de pressa.

Aquella nit sopava amb els companys de la feina. No sé què celebràvem. Sigui com vulgui, amb aquests antecedents —l'excés de pitanxa i de xampany a una hora tardana, l'anècdota real o imaginària del santoral diabòlic— no té res de sorprenent que patís una digestió difícil i una nit de malsons. Jo assistia a la missa en l'església de Sant Nicolau. Si no m'erro, és una de les més antigues de la ciutat i originalment degué ser mesquita o sinagoga. Després volia marxar, sortia per la porta, però —els somnis van així— tot seguit trespava per una sèrie de corredors i escales estretes, sempre cap avall. Inesperadament, trobava un finestró i treia el cap a mitja alçada del campanar de la plaça Major. La lluna plena il·luminava, a sota, Castelló. Però no el Castelló d'ara, sinó una extensió més breu de cases baixes, teulades, torrasses i muralles. No hi havia ni l'ajuntament ni el mercat actuals. El traçat que vaig veure em feia pensar en algun d'aquells plànols medievals com el de Martí de Vicianà. Llavors sentia uns grunys aguts i estirava el coll per esbrinar d'on venien. Per dalt de la cambra de les campanes planava un drac o potser un *shantak*: l'ocellot cavallí, lleig, espantós i cruel que és descrit en els mites sumeris. Tornava esgarifat als passadissos i em trobava de nou en Sant Nicolau, el meu punt de partida. Un es-

pai petit darrere de l'altar allotjava una oficina amb prestatges replets de carpetes i lligalls i relíquies incorruptes. «Negociat d'inscripcions catòliques», enuncïava un cartell esgrogueït.

—Sigues benvingut.

Això m'ho deïa un mossèn, crec que el mateix que em va batejar, em va donar la primera comunió i em va casar. Jo li demanava si em podia indicar la sortida. Ell m'acompanyava a desgrat fins a la porta del carrer d'Amunt. Per fi! Assenyalant el brancal que trepitjàvem, em va explicar que no era de pedra, sinó que van fer servir per a bastir-lo un os d'un gegant mitològic. Va citar més o menys literalment el primer capítol del *Tombatosals*:

—«Sols direm que al temps que pergué lo dit corrunxet, en una extremada forcejada, los pedrapiquers cercant en les pedreres per a fer lo brancal de Sant Nicolau aprofitaren aquell dit, i de les estelles ixqueren dos dotzenes de guardarodes».

Les cames em pesaven, em costava caminar. Era l'hora abans de l'alba i jo veïa pertot signes ominosos: en la configuració dels núvols, en els miols i el moviment esquívol dels gats, en unes ratlles traçades a terra com si fossin un missatge esotèric. Vaig arribar a casa molt cansat i molt tard, just a temps de ficar-me en el llit abans que sonés el despertador i aixecar-me per anar a treballar.

Guerres religioses

Mentre vaig estar a Manchester m'allotjava en una pensió bastant econòmica que em van recomanar en la redacció del periòdic. La regentava la senyora Anscombe, una matrona protectora que ens tractava com si fóssim fills seus. Els altres hostes amb qui hi vaig con-viure eren tots britànics, però d'orígens diversos: l'irlandès del nord O'Connell, un noi molt aplicat estudiant d'enginyeria; Wells, anglès d'un poble del sud, empleat de banca amb destinació provisional; i, els més veterans, els bessons McCoy, que hi tenien esta-blerta la seva residència des de feia vint-i-cinc anys, quan van emigrar des de les High-lands per treballar en el sector tèxtil.

El sòlid fanatisme presbiterià dels fornits germans es va exterioritzar un diumenge a l'hora de dinar, quan la benedicció dels aliments va derivar en una forta disputa doctri-nal amb el catòlic pèl-roig O'Connell. «Amb aquests és millor no discutir», em va adver-tir en veu baixa Mrs. Anscombe, fins a cert punt més tolerant i *open minded* que alguns dels seus inquilins. I encara va reblar: «Cada matí es cruspeixen un nen papista per esmorzar».

Un parell de mesos més tard va arribar una denúncia anònima als jutjats i els fets van ser objecte d'una investigació policial. Sortosament es va descobrir que l'acusació resultava exagerada: els McCoy no es menjaven pas els bebès, sinó que només els prenien per dei-xar-los en un cert orfenat i que els adoptessin famílies de la religió vertadera. Vist que el cas no era tan greu, el jutge va ser benèvol. Els va enviar a la presó, però només una tem-porada, com a correctiu, i van poder tornar molt aviat amb nosaltres.

Els éssers visibles i invisibles

Jo tenia una nòvia que es deia Nahid. Era pakistanesa, bruna, molt llesta. Ens vam conèixer perquè als matins cuidava els meus nebots, els fills de la meva germana. Llavors li vaig donar algunes classes d'espanyol i ens vam fer amics. Si els dos teníem la vesprada lliure, solíem quedar a la plaça de la Pau o a la plaça de Santa Clara. Passejàvem pel centre, preníem un te, xerràvem una mica. El Cosme em va advertir que probablement ella s'arrimava a mi per interès, perquè li convenia relacionar-se amb europeus i potser intentava «caçar-me». Em va inculcar el dubte i un dia li vaig dir coses que no hauria d'haver dit. Nahid es va enfadar i no ens vam veure més.

Sempre portava el Cosme al costat. Tan bon punt sortia de casa ja m'estava esperant en el portal i se m'enganxava com una paparra. Era baixet, un nan arrugat i malcarat que em remugava des de més avall de la cintura. Em feia observacions i m'aconsellava. Però qui li demanava consells? Si li feia l'efecte que no hi parava prou d'atenció m'estirava la màniga. Gastava una veu cridanera, aflautada, que se'm clavava dins del cap.

Des que vaig renyir amb la Nahid se'm va agreujar la migranya. El metge de l'assegurança em va receptar més aspirines i em va recordar la importància de dormir bé i de mantenir uns horaris regulars, tot i que treballant a torns això era impossible.

—Doncs digues-li al teu capatàs —m'insistia el Cosme— que et posi un torn fix. Que ja portes cinc anys en aquesta empresa!

Em va acompanyar al departament de recursos humans. A l'altra banda de la taula hi havia el senyor Sales. Si no hi hagués estat el Cosme no sé si m'hauria atrevit a parlar. És

clar que tampoc no va servir de res.

—Mira, noi, si no t'agraden les condicions ja pots plegar. Aquí fora tinc una cua d'immigrants il·legals que faran el doble d'hores que tu per la meitat de diners.

—Sobretot —em va esperonar el Cosme— no t'acoquinis ara, que aquest galleja. No pot prescindir de tu.

Fa dues setmanes que no tinc feina, tres que no he vist la Nahid. La meva germana em diu que li truqui, que em disculpi, que l'ha vista plorar i que això ho hauríem d'arreglar. Encara no li he trucat, perquè no sé per on començar. Em fa tanta vergonya el que li vaig dir... El Cosme es va esfumar, ja no m'espera mai. L'altre dia el vaig veure pel carrer, assegut damunt de les espatlles d'un home gran d'ulls malenconiosos, dirigint-lo cap ací i cap allà. A la dreta, a la dreta, li manava. L'home feia cara de cansament i de resignació.

Avui m'ha despertat una veu a cau d'orella. «Ja no has de patir», em xiuxiuejava. «Sóc el teu àngel bo». Aquesta mena de somnis m'esfereixen. Em desperto amb un ensurt, se m'accelera el pols i sento un pes en el cap. M'he alçat i he anat a rentar-me la cara. La veu em seguia: «L'altre era un dimoni que t'enganyava». M'he girat. Era allí de debò, darrere de mi. Primer he pensat que devia ser el fill de l'ama, que venia a reclamar-me el lloguer, però semblava més alt i anava més endreçat, amb roba de mudar i una colònia forta, marejadora. I jo, com podia saber que aquest no em volia enredar també i burlar-se de mi? Li he demanat sisplau que marxés i s'hi ha negat rotundament. Però jo no l'he tirat per l'escala, només he obert la porta i hem forcejat perquè es resistia. Ell ha entropessat i ha caigut. Ha estat un accident. Tant de bo que no torni.

Les nits de la Cave

A Boris Vian, c'est ne pas tout.

Tots els dijous a la nit, puntualment a dos quarts de dotze, un cambrer de la Cave obre la trapa situada just davant de l'escenari, sota l'estricta vigilància de desenes de parroquians expectants. Unes mans misterioses surten llavors del subsòl per a deixar els instruments, i després pugen ells, els músics. Són alts i prims, esvelts negres nilòtics vestits amb summa elegància, tern, barret i corbata inclosos. Però allò més extraordinari són els seus colls, llargs i doblegadissos fins a extrems impensables. Fa goig de veure'ls com s'estiren i es torcen, com fan voltar el cap bojament més de cent vuitanta graus. Sobretot Úrsula, la cantant.

Està de moda discutir —a priori, sense dades certes— si aquesta particularitat és conseqüència de dolorosos procediments a què degueren ser sotmesos de petits o, al contrari, es troba inscrita en llurs cromosomes de la mateixa manera que el geni musical que els caracteritza. Val a dir que aquesta gent són la sensació dels clubs arreu d'Europa. Les grans companyies multinacionals han organitzat expedicions sistemàtiques a les colònies, a l'Àfrica llunyana, secreta i malaurada, per caçar-los amb xarxes. Se'ls emporten lligats de peus i mans i una vegada aquí els fan firmar davant de notari contractes lleonins, escrupolosament legals, que els obliguen a romandre tota la vida entaforats dins d'un soterrani i treure el cap només l'estona de l'actuació.

La ruptura de les línies i una creativitat desbordada, sense parangó en el circuit, defineixen l'estil d'Úrsula et la Troupe Noire. El públic amant de l'art d'avantguarda s'aplega a la Cave per gaudir aquest espectacle de música espontània i sentiments a flor de pell. Els udols metàl·lics de les seves trompetes corbes, els moviments sinuosos i la veu hipnòtica i commoguda s'alien amb el vodka, el rom i altres «elixirs de l'oblit» (*Non Remember Fluids*) no exempts de riscos. Anit vam sentir crepitjar el senyor de la taula del costat, un

discret professor de filosofia, conegut nostre, just abans que les flames li coronessin la closca. Encara va tenir sort que un company ràpid de reflexos li salvés com a mínim el cuir cabellut ruixant-lo amb un sifó. És un dels mals d'aquesta època: massa alcohol massa temps seguit. El quadre clínic de la síndrome de Combustió Humana Espontània ha estat conscienciosament estudiat pels millors metges d'avui en dia. Es diu que els laboratoris americans investiguen combinats sintètics menys perillosos, però segons en quins cercles ningú no es refiaria d'aquests invents, que poden amagar propòsits sinistres i efectes colaterals insospitats. Sigui com sigui, ja ens van bé els vells licors de sempre.

Tots els dijous a la nit, després que tanquen la Cave, Boris, Colin, Chloé i la resta en sortim disciplinadament, fem una volta per despistar els curiosos i ens fem sempre en la mateixa claveguera. Parem molt de compte per assegurar-nos que no ens vegi ningú. En aquest punt ens tortura la por de les bandes paramilitars, però ens n'oblidem de seguida a mesura que deixem enrere escales i passadissos i ens acostumem a la foscor i al soroll de l'aigua que corre. L'ambient és humit, però no pas més insalubre que el de dalt. Fins i tot hi creixen flors, margarides i rododendres, a l'ombra de les quals dormen els petits rosegadors.

Anit, quan ens assèiem allà baix amb els músics de la *troupe*, en unes cadires *art-deco* que van retirar de la Cave fa tres o quatre temporades, em mirava de reüll el Boris i l'Úrsula. S'abraçaven. Ella enroscava el coll per besar-lo tendrament en la nuca i jo m'imaginava que ell, durant un segon que podia ser etern, es tornava boig de felicitat. Els vam deixar fer i vam anar a la nostra. Una vegada més van permetre que practiquéssim amb els seus rars instruments, fabricats per ells mateixos, i vam compartir cançons, tècniques i experiències. Vam tocar, vam xerrar pels colzes i vam acumular milions de burilles i ampolles de cervesa buides. Amb el transcurs inexorable de les hores, per a alguns s'aproximava de bell nou el moment més difícil. Boris li prometia a Úrsula que un dia marxaran junts a Àfrica i ella plorava gairebé sense emoció. Tots dos saben, ho sap tothom, que això és, com tantes altres coses en aquest món, impossible. I d'aquestes impossibilitats que ens buiden per dins l'existència, com els forats d'un formatge suís, en neixen les llàgrimes, els elixirs i els ritmes mixtos de les nits de la Cave.

La rabera

Aquest matí un paio ha entropessat amb les banyes en entrar al bar de Pep. La topada de poc no el fa caure d'esquena. Alguns se n'han rigut obertament, la majoria amb dissimulació. Jo ni una cosa ni l'altra: més d'una vegada m'he recordat d'ajupir-me a l'últim moment quan anava a passar per la porta. Sembla que no acabes mai d'acostumar-te a aquests apèndixs, com si et neguessis a incloure'ls en la imatge que tens de tu mateix. De fet, molts dels que reien avui llueixen també majestuoses cornamentes de cérvol, de bou o de moltó, però prefereixen no fer-ne cas, com si ignorant-les poguessin canviar per art d'encantament la seva realitat i condició anatòmica d'homes enganyats. Ha!

Esmorzo sempre allí per tres raons: una, la mida dels entrepans; dues, el preu de la cervesa; i tres, la música. Sortosament al Pep no li ha passat pel cap de renovar la seva col·lecció de discos dels anys setanta i vuitanta, així que no ens castiga les orelles amb els èxits de la temporada. Per si de cas aquests avantatges no comptaven prou, avui s'hi ha afegit un al·licient extra: ha convençut la seva nova xicota perquè deixi la feina que tenia en una immobiliària i l'ajudi en el bar. Era el seu primer dia i ha causat sensació. Les cames llargues, el cul rodó, els pits fermes; tot plegat generosament realçat per un vestit mínim. Aquest fenomen es repeteix cada primavera: elles s'escurcen les faldetes i a nosaltres se'ns inflen els pebrots. El més decedit, aquest no ens decep mai, ha estat l'Hilari, i això que caminava amb dificultat per l'erecció. Aprofitant que el Pep regatejava amb el comercial de la gasosa, s'ha aixecat, s'ha instal·lat en la barra i li ha soltat el rotllo habitual. Encara sento la xerrameca i les rialletes. En cosa d'un minut, no sé com dintre s'ho fa, ja la tenia enllepolida. Marededéu, quina bandararra! Una mica més i es lleva les calces davant de tothom. S'han ficat en el magatzem mentre el Pep continuava a la lluna, mirant d'arrencar una rebaixa. Quan se m'ha relaxat el paquet, he deixat els tres euros damunt de la taula, m'he calat la gorra i he tocat pirandó. La violència em fa posar malalt.

El Pep és un tipus tranquil, però l'he vist treure el geni altres vegades quan algú amenaçava la seva propietat.

Fora m'he unit al ramat en direcció al carrer Major. Abans de tornar a la feina m'he aturat en una farmàcia per comprar liniment Sloan. És el més bo per alleujar el dolor quan se t'entumeixen les banyes. Suposo que si tingués diners me les tallaria, però val una pasta i a més a més diuen que el postoperatori és un turment. El nostre patró encara va tot embenat i pintat amb tintura de iode, com si fos un pelloja, i no para de queixar-se. Que es faci fotre. A més a més, què es pensa? Ja n'estem tots ben assabentats. Bé que es coneixen en aquest barri els escandalosos orgasmes de la seva dona amb el repartidor del súper, amb el cobrador del gas i amb tota una corrua de mossos en zel, em conta el Jaume, que és veí seu.

Fets de la infantesa

En l'orfenat imperava una estricta jerarquia. La primera setmana, els més veterans —i potser algun altre, aprofitant que encara no els coneixia tots— m'escopien a la cara cada vegada que ens encreuàvem. M'havia de netejar amb la màniga i feia fàstic veure'm. Llavors els capellans, en fi, em renyaven i em pegaven pel meu aspecte llardós.

L'ascens en l'escalafó es produïa solament a força de paciència i vassallatge. Calia: aconseguir que un dels més grans t'acceptés en la seva cort; guardar-li una part de la teva ració; canviar una altra part per cigarros per a ell; fer-li costat en les guerres amb altres bàndols; obeir sempre les seves ordres; adular-lo; aguantar, aguantar, aguantar. Però jo no vaig progressar gens, potser no em va donar temps, o no valia prou. En tots els cinc anys que hi vaig estar, el Perico no em va convidar mai a entrar a la seva cambra. Una nit al mes de mitjana —de vegades dues, de vegades cap— aquell bordegàs perdonavides, el mascle dominant, privilegiat amb un dormitori individual, cobrava a dos o tres companys un grapat de *rals* —la moneda de curs intern— per poder ficar-se en el seu armari i espiar alguna cosa des d'allà dins. Després no badaven boca: eren custodis d'un secret obscur i l'atresoraven.

Fins i tot a hores d'ara, vint i tants anys després, si de cas em topo amb algun d'aquells desgraciats —cosa que procuro evitar— prefereixo ajupir el cap i passar de llarg, ja que no gosaria mirar-los directament als ulls. Tret d'un: el Joanot, petit idiota malastruc. Mai no podré entendre per què el va deixar entrar a ell i no a mi. Divendres passat vaig baixar per feina a la capital. Em vaig aturar a esmorzar en un bar de mala mort i justament ell era en la barra prenent-se un cafè. Vaig cavil·lar d'estirar-li la llengua. Li vaig fer beure dues copes de conyac, el vaig convidar, li vaig oferir diners —cent duros, dos-cents— perquè em desvelés el misteri. Ell s'hi resistia, posava excuses, però vaig ser tan tossut que al final no va tenir altre remei que cantar.

—Em va tocar mirar l'últim —va confessar—. Vaig sentir un panteix i una mena de veu ronca, somorta. Feia olor de ciris. Però no hi vaig clissar res més que una negror absoluta. Em penso que no devia encertar el forat.

—I no vas preguntar als altres què van veure?

El vaig escridassar, més i més emprenyat, desesperançat. Ell callava. Jo sí que hauria sabut mirar! Li vaig arrencar els bitllets i vaig marxar.

Bon esperit Xin

Havia passat el cap de setmana fora i en tornar a casa m'esperava en la bústia la premsa de divendres, dissabte i diumenge. Com que m'agrada mantenir-me informat de tot el que s'esdevé al meu voltant i considero imprescindible confrontar punts de vista, estic subscrit a dos diaris locals i a dos d'àmbit nacional. A la nit, en acabat de desfer la maleta, posar-me el pijama i preparar-me un petit refrigeri a base de llet i galetes, em vaig asseure en el sofà disposat a adelitar-me en la lectura de notícies, editorials i articles d'opinió. Però heus ací que allò que em va saciar totalment la curiositat, l'ànsia intel·lectual de llegir i de saber, ho vaig trobar de seguida en els primers fulls d'un dels mitjans locals. En la secció de cartes al director, un ciutadà una mica enutjat contava un cas espantant. Vegem-ho:

«Sóc afeccionat des de jove al menjar xinès. Fa uns mesos vaig descobrir amb plaer que en un establiment del carrer d'Herrero núm. [...] podia adquirir una àmplia gamma d'exquisitats. A més a més repartien a domicili. D'aleshores ençà, em consta que he estat un dels millors clients d'aquests senyors, però ara han traït la meva confiança i, atès que les autoritats sanitàries sembla que no es decideixen a intervenir-hi, malgrat la denúncia que he interposat, em veig en l'obligació d'advertir jo mateix el públic sobre les deficiències del servei. M'explicaré. Dilluns passat, al vespre, em va lliurar la darrera comanda el motorista habitual, tan diligent i somrient com sempre. Pel que fa a la rapidesa i al tracte no tinc cap queixa. El problema estava dins del paquet, on, a banda dels productes que jo havia demanat, em vaig trobar una llauna etiquetada exclusivament amb caràcters xinesos que no deixaven esbrinar què contenia. Vaig preferir agafar-la com un obsequi o potser una felicitat i rara equivocació per excés. Carall, el que m'equivocava era jo: es tractava d'un regal enverinat. En encetar la llauna, la pudor d'aquella massa de gelatina marronosa i la visió d'un cuc gros nedant-hi, bellugant-se com si fos viu, em van fer venir ganes de perbocar. Tan fastigós era l'espectacle que ho vaig llençar absolutament tot a la galle-

da de les escombraries: la llauna aquesta, més els dos-cents grams de fideus d'arròs, els deliciosos bolets ton ku, els litxis, els brots de bambú... Tot menys la cervesa Tsingtao, que em feia més falta que mai per a apaivagar la mala impressió.

»Però tant s'hi valia, la cervesa. A la nit vaig tenir malsons. Després de despertar-me amb la sensació que alguna cosa em lliscava per la cara i se m'acostava perillosament a la comissura dels llavis, evidentment ja no vaig poder dormir més. Per tal d'asserenar-me una mica em vaig llevar, vaig sortir i vaig abocar la bossa en el contenidor més pròxim. L'endemà de matí se'm va presentar a casa una altra vegada el xicot de la moto. Amb el seu català rudimentari i amb exagerades gesticulacions, em va fer saber que la llauna aquella no era per a mi i que pretenien que els la tornés. Quan li vaig contar, ben claret, com me n'havia desempallegat, em va semblar que s'esverava. Li ho vaig repetir marcant les síl·labes, per si de cas no s'ho creia o no m'acabava d'entendre. Jo també estava empi-pat i el vaig renyar. Li vaig demanar explicacions sobre l'estat i el control de caducitat dels aliments que servien i el vaig amenaçar d'anar al jutjat, però ell ja no em feia cas i vam deixar estar la qüestió en aquest punt. Mirant per la finestra, el vaig veure que regirava el contenidor. Aquest intent d'eliminació de proves em va confirmar que era testimoni d'un frau alimentari de la màxima gravetat i per aquesta raó vaig presentar la denúncia. Penso que com a mínim és un cas digne d'atenció, i no sols per a la Conselleria de Sanitat, sinó també fins i tot per a la policia. Però no em vol escoltar ningú, i mentrestant jo no dormo. No em puc treure del cap la imatge d'aquella eruga llisquent, apegalosa, introduint-se en la meua boca —ecs!— i comprendreu que així no hi ha qui acluqui l'ull. Encara pitjor, sembla que estic somatitzant aquesta ansietat i pateixo tota mena de símptomes relacionats amb el tracte digestiu: dificultats per a engolir, mala digestió, inflor i dolor de ventre... Com si de debò se m'hagués ficat per ací dins algun ens estrany que em fa nosa. Fins que no es faci justícia em penso que no descansaré d'aquests fatics. És per això que insisteixo i que, ara, m'adreço a vostè, senyor director, tot confiant que em publiqui la carta i que aquesta tingui la difusió que li assegura la seva prestigiosa capçalera. Atentament, [...]».

En la nostra imaginació d'europaus, el misteri de la Xina està sempre a l'aguait: els dracs voladors, els refinats i cruels mandarins, l'escriptura enigmàtica, les fórmules i pólvores secretes, la cuina exòtica i un xic repugnant... La fascinació per les meravelles d'Orient ens ve de lluny. Comptem amb una vasta literatura, des de l'època de Marco Polo i abans, que en un moment determinat es converteix en un avís contra el perill groc. Hi ha

una sensació inapel·lable de no entendre's, de xoc de civilitzacions. Vaig continuar fullejant els diaris ja sense parar-hi esment, mentre divagava i barrinava les implicacions d'aquella estranya història de conserves malmeses, fins que em vaig aturar en un article de l'edició dominical del mateix diari, titulat «Supersticions», que feia referència al mateix assumpte. El signava un professor de la universitat, «sinòleg», segons el qual la ingestió d'aquest tipus de cucs era comuna en una regió que s'estenia pel sud de la Xina, Laos, Tailàndia i Vietnam. N'extracto els passatges més rellevants:

«A hores d'ara es tracta d'una menja preada, escassa. Sembla que el consum generalitzat d'altres èpoques n'ha fet disminuir molt el nombre [...] La tradició mana de xuclar la bestiola i empassar-se-la sencera, sense mastegar-la, ni tan sols tocar-la amb les dents. Això és important, perquè aquesta gent creuen que els cucs són parts d'un esperit tel·lúric fragmentat que anomenen Xin, si fa no fa a la manera d'aquell fong gegant, l'*Armillaria Ostoyae*, que s'escampa desenes de quilòmetres pel subsòl i aflora a la superfície ací i allà en forma de petits bolets aparentment individuals. Engolir el Xin té un sentit ritual: acollint-lo dins la teva panxa, el Xin forma part de tu i tu formes part d'ell; tots dos plegats sou un. Tanmateix, alguns metges i biòlegs de l'Acadèmia de Ciències de Pequín, que han analitzat el tema amb rigor experimental, prefereixen donar-ne una explicació més prosaica: han pogut demostrar que aquest anèl·lid —de la classe dels hirudinis— segrega una substància narcòtica d'efectes semblants, per exemple, a l'opi [...] No ens estranyaria, doncs, que el comerç d'una tal *delicatessen* mística s'importés a Occident i es difongués entre l'elit New Age d'esnobs, adinerats i atipats, que tot ho volen provar».

Aquestes paraules em van acabar de convèncer que era l'hora exacta d'actuar, abans que es fes massa tard. Com que l'autor de la carta havia utilitzat el seu nom autèntic, localitzar-ne el número de telèfon va resultar relativament senzill. A la tercera trucada el vaig encertar.

—Bona nit. Sóc el doctor Beauvoir, psiquiatre.

Segurament va ser una sort que em contestés ella. Estava amoïnada i predisposada a acceptar ajuda per al seu marit, si li n'oferien.

—Per descomptat que no, senyora. Anar al psiquiatre no vol dir que un estigui boig. Tots, a vegades, podem tenir petits problemes, que se solucionen amb els tractaments adequats. El seu marit va patir una experiència traumàtica i el cos li reacciona amb aquesta

ansietat. Però per damunt de tot no ha d'anar al centre de salut. Si ara li feien proves, anàlisis, radiografies... això només contribuiria a reforçar la seva obsessió. Faci'm cas, jo sé com guarir-lo.

Li vaig donar hora per a l'endemà de matí, és a dir avui. Han acudit puntuals. Els he rebut jo personalment i els he fet passar al despatx. Ell devia tenir uns quaranta o quaranta-cinc anys. S'estava quedant calb. Era d'estatura mitjana i complexió més aviat fluixa. La curvitat de la panxa començava a resultar perceptible, o potser era mania meva. En el rostre lluia, en tot cas, un somriure beatífic. La seva dona semblava una mica més gran que ell, però tenia més bon aspecte: sana i en forma.

—Seguin.

Ens hem assegut tots tres, cada un on li tocava. Jo en la poltrona de doctor. M'he ajustat les ulleres damunt del nas, m'he palpejat el bigoti i els he deixat enraonar. Primer, que s'esbravessin. M'han tornat a contar la seva història, interrompent-se l'un i l'altra de tant en tant, sobretot ella a ell. Ell estava molt més calmat. Massa.

—La veritat és que ara em trobo bé —ha confessat—. Aquesta nit he dormit estupendament. Ni he sentit el despertador. Suposo que en vaig fer un gra massa, que em vaig capficar sense gaire motiu. Em fa una mica de vergonya haver escrit allò.

—Aquests trastorns —m'he afanyat a puntualitzar— són capriciosos. Tenen alts i baixos, per això fóra imprudent relaxar-nos.

I, adreçant-me a la seva dona, he afegit:

—Ara convindria que ens deixés sols. Només seran uns minuts.

M'ha semblat que s'estranyaven, però ja m'havia guanyat la seva confiança. Quan ella ha sortit, he tancat la porta i li he demanat que s'ajagués en el divan i que tanqués els ulls.

—Li faré algunes preguntes.

Abans que se n'adonés, ja li havia injectat un potent hipnòtic i dormia com un soc. Després, una dosi d'apomorfina ha complert la seva missió. Ha perbocat el cuc: gran, grui-xut. Que diferent d'aquella larva esquifida que vaig comprar a Saigon. Com creix a dins! L'he rentat amb molta cura davall de l'aixeta. M'ha costat fer-lo passar gola avall.

Tenia el temps comptat abans que ella s'impacientés. M'he tret la bata blanca, les ulleres i el bigoti postís i els he deixat damunt de la taula. He gargotejat un missatge en un full: «L'autèntic doctor Beauvoir és en l'armari del vestíbul. Demano disculpes a tothom». A continuació m'he despenjat per la finestra —la consulta està en un entresòl— i he fugit com un llamp.

Em sentia viu i sentia que ja se'm dibuixava un somriure en els llavis. Aquesta vegada, Olivier, m'he dit, no has de deixar que s'engreixi tant. Que no cridi l'atenció el bony, que no et portin al metge i els raigs el tornin a matar. Bon esperit Xin de les prades i els boscos de bambú a la vora del Mekong, tant de bo que restis sempre amb mi.

El viatjant anodí

Quan vaig anar a treballar a la fàbrica de Segarra, em vaig plantejar l'allotjament en la modesta pensió del carrer de les Ànimes —refugi d'assalariats i jubilats amb pocs possibles— com una solució provisional fins que cobrés la primera paga i pogués trobar algun piset de lloguer decent i econòmic. Si m'hi vaig quedar els mesos següents, al final gairebé un any, va ser perquè els diners no em rendien tant com hauria volgut i per l'actitud de l'Anita —la filla de la senyora Maria, l'ama—, que al principi em va fer concebre esperances a força de mirades i comentaris maliciosos a mitja veu, trobades furtives i aquella visita que em féu de nit una vegada. Més endavant, però, he de reconèixer que vaig ser jo majorment qui va insistir-hi, mentre ella es feia enrere o almenys ja no demostrava la mateixa disposició.

El capítol darrer de la meva estada en la fonda es va iniciar un vespre de juny, amb l'arribada imprevista d'un viatjant de comerç. El seu autocar s'acabava d'espalllar i buscava un lloc per a dormir. L'endemà, va explicar, quan enllestissin la reparació, podria continuar el trajecte fins a Saragossa, on l'esperaven per tancar una venda de subministraments industrials. Era un home gras i sufocat d'uns quaranta i tants o cinquanta anys, amb entrades al front i els cabells una mica llargs, caragolats, a la part del clatell. Portava jaqueta i corbata, l'uniforme habitual del seu ofici, malgrat la calor primerenca de l'estiu. A mesura que parlava anava eixugant-se la suor amb un mocador gran, que desplegava i tornava a plegar cada vegada lentament, metòdicament. A mi em va semblar un individu complimentós, una mica amanerat, d'allò més insubstancial i anodí, però a la senyora Maria li va caure en gràcia des del primer moment. A l'hora de sopar no vam poder veure, com acostumàvem, el reportatge del campionat mundial de futbol, perquè ell va suggerir de posar el programa de varietats de la primera cadena que tant agradava a les dues dones de la casa. Això, no cal dir-ho, ens va empipar, però encara ens consolàvem pensant que seria només una nit i que no coincidiria amb cap eliminatòria important.

Dissortadament, però, no van poder arreglar l'avaria i el viatjant va romandre amb nosaltres un altre dia, i un altre, i una setmana sencera. Les mostres de favoritisme envers el nouvingut es van multiplicar i ell feia una vida regalada alhora que augmentava el malestar de la resta de parroquians. La senyora Maria, que amb l'excusa de mantenir els preus més baixos del sector ens havia proporcionat sempre uns serveis bastant justos, ara es desfeia en atencions per ell. Mai no van sortir tan nets els tovallons, ni vam oler tan sovint una vedella o fins i tot un lluç tan suculent... Però ho he dit bé: oler, perquè els talls generosos es quedaven sempre en el mateix plat i la gentola ens havíem de conformar com sempre amb sopes i bullits. Jo vaig entendre de seguida el diabòlic pla quan vaig presenciar com l'encoratjava a treure a passejar la filla. Per al conjunt de la clientela, la situació va esdevenir decididament intolerable el dia que el senyor Blai va ser expulsat de la cambra que ocupava des de feia quinze anys, la més àmplia i airejada, amb un balcó que feia goig, per aposentar-hi l'altre: el favorit, el paixà, el semental.

En tornar de la fàbrica me'ls vaig trobar tots aplegats al carrer, davant de la casa, rondinant i bracejant. S'hi podia palpar la indignació. Era una qüestió d'ordre, d'antiguitat i d'estatus.

—Si no hi posem remei, aquest assumpte acabarà molt malament per a tothom —va sentenciar un dels veterans, que es ventava amb la premsa esportiva—. Però, amb aquesta calda, a veure qui engega el motor.

—Això és precisament el que necessitem: engegar el motor de l'autocar —va proclamar l'Andreu, que feia el torn de nit i s'acabava d'alçar—. Ara mateix me'n vaig al taller a donar una ullada. Qui vol venir amb mi?

Jo no tenia ganes d'embolics. Vaig entrar en la casa i vaig pujar al primer pis. La nova habitació del viatjant era en el meu corredor. Havia de passar forçosament per davant i hi vaig sentir un enrenou. Com que tenia la porta mig oberta no em vaig poder estar de mirar a dins. Damunt del llit es rebotava la seva massa de carn flonja, nua. Vaig girar cua i vaig tornar a baixar. Feia feredat. Amb ell, o més ben dit davall d'ell, no m'ho volia creure, s'hi regiraven el cos i les extremitats magres de l'Anita, atrapada pel monstre. Com es podia prestar, una noia tan jove i tan eixerida, a les alcavoteries de la seva mare?

Fora encara hi era la major part de la colla. Vaig demanar una cigarreta i me la vaig fumar. Continuaven remugant, però no els escoltava. Vaig veure de reüll que venia

l'Andreu.

—El mecànic se'n fa creus —va començar a contar—. Diu que cada vegada que canvia una peça li'n falla una altra. Primer va ser la tapa del delco, en acabant les bugies, i ara s'ha trencat la corretja de la distribució.

Semblava una maledicció.

Vaig dormir tota la nit, però amb un son feixuc, neguitós, esgotador. L'endemà em vaig despertar marejat. Em feia mal el cap. Em vaig rentar, em vaig prendre una aspirina i em vaig vestir. Abans d'anar a treballar necessitava una bona tassa de cafè ben carregat. A baix em vaig trobar amb el viatjant, que es pentinava davant del mirall de l'entrada. Em vaig aturar i el que vaig veure em va descobrir tot d'una l'entrellat de la seducció de l'Anita, per tal com el reflex de la seva cara molsuda en el mirall no era altra cosa que una massa informe amb uns ulls desorbitats, i un nas i una boca retorçuts que componien una ganyota espantosa. Vaig creure recordar que en algun passatge de les Sagrades Escripures es diu que els dimonis de l'infern s'esforcen a maquillar els seus rostres grotescos i repulsius. Em va semblar lògic que un dimoni pogués enganyar fàcilment els nostres sentits, però li costés més pervertir la freda naturalesa del vidre i les lleis de la reflexió de la llum.

—Me'n vaig a estirar les cames.

S'havia girat i em somreia mansament. Però ara que sabia el que s'amagava darrere d'aquella màscara em va agafar por, molta por. Em vaig recolzar contra la paret per dissimular que em tremolaven les cames, vaig esperar que marxés i em vaig afanyar a tornar a l'habitació. Guardava la maleta davall del llit. A corre-cuita hi vaig ficar la roba i les meves escasses propietats. La cambra de l'Anita era en la planta baixa, al costat de la de la seva mare. Hi vaig entrar de puntetes, per no alarmar la senyora Maria. Ella era encara en el llit. M'hi vaig atansar i em vaig agenollar al seu costat. Li vaig tocar el muscle. La vaig acaronar a veure si es deixondia. Estava suada, els cabells xops com una nena petita. En la confusió de la penombra em vaig imaginar que també s'havien pertorbat les seves dolces faccions. Amb prou feines va obrir els ulls negres.

—Anita, vida meva, amor meu, vine amb mi.

Em va mirar com si no m'entengués. Es va tombar cap a l'altre costat donant-me l'esquena. Amb una veu ronca que no era la seva, va dir massa fort i clar:

—Deixa'm dormir.

En sortir vaig mirar el rellotge. Si m'afanyava podia recórrer abans del migdia els deu o dotze quilòmetres de carretera fins a la línia de la costa i agafar el tren per fugir ben lluny, com més lluny millor.

Cinc minuts en hongarès

Avui durant el dinar —és diumenge i hi érem tota la família, reunits al voltant de la taula— he deixat d'entendre el que deien els altres. Em semblava reconèixer vagament les paraules que empraven, però no en copsava el sentit, com si tot d'una hagués oblidat la meua llengua materna. Quan he intentat parlar encara ha estat pitjor: feia basarda sentir, sortint de la meua boca, aquells modismes intel·ligibles, aparentment estrangers.

L'estranya síndrome ha durat tot just cinc minuts. M'han fet beure aigua i m'han indicat amb gestos que respirés fondo. A poc a poc he retornat a la normalitat. Toni, el meu germà, m'ha preguntat si anit em vaig deixar la ràdio sintonitzada amb alguna emissora internacional. Li he contestat que no. Ell diu que el que xerrava podia ser hongarès o lapó. Ens ha contat també que una vegada es va publicar que els americans tenien un extraterrestre en un soterrani del Pentàgon i que van aconseguir comunicar-se amb ell per mitjà d'un dialecte del magiar.

Jo estava una mica capficat i pensava si no caldria que m'ho mirés un metge. El meu germà m'ha donat aquest consell:

—Si ara et trobes bé i això no es repeteix, jo de tu ho deixaria córrer. Pensa que et podries col·locar en el punt de mira de la CIA, dels espiritistes, de la premsa i les televisions locals i dels psiquiatres de la seguretat social.

L'home invisible

De petit em vaig acostumar que m'ignoresin els meus pares i les meves germanes. Després no em podia estranyar que no fossin només els de casa, que el meu radi d'invisibilitat excedís l'àmbit familiar i a mesura que passava el temps anés augmentant: que em deixessin de veure, successivament, els veïns, els amics, els companys de feina. Un dia no vaig anar a treballar i no se'n va adonar ningú, ni en l'oficina, ni a casa, ni enlloc. Pel carrer, els desconeguts encara em veien, però, cada vegada més, només si forçava la situació, ensopegant-hi a propòsit, o alçant-los la veu. I les conseqüències, llavors, eren calamitoses: em feien mala cara, m'increpaven i jo m'apocava. M'acovardeixo amb no res.

De vegades em preguntava si aquest aïllament, aquest allunyament de tot i de tots, tindria un final. Quin?

Avui he tornat a entrar a casa seva darrere d'ells, maniobrant amb rapidesa i precisió abans que tanquessin la porta. Els he seguit fins al dormitori i m'he aturat en el llindar per observar-los. S'han quedat en roba interior. Ja no em sobten el cos de dona gran d'ella, ni la panxa i les molles que ell es creu que aconsegueix dissimular posant-se camises i jerseis amples. S'ha tancat en el bany i ens hem quedat sols. He estirat la mà i he murmurat el seu nom. Inútilment, perquè ja no sóc només invisible: m'he anat fent imperceptible també per l'oïda, pel tacte i per tots els sentits. Però, a desgrat de simplifications filosòfiques, encara continuava existint i podia demostrar-ho. Me n'he anat a la cuina, he obert els armaris i els he canviat de lloc els coberts, els plats, els gots, les llauanes de conserves. Això era infal·lible, sempre els empenyava i discutien. Fins avui. Ha vingut ella en calces i amb la samarreta dels Ramones, i després ell en pijama, i ho han trobat tot a la primera, cada cosa exactament on la buscaven. S'ha gratat el cul, ell l'ha pessigada, s'han rigut i han començat a preparar el sopar, cantussejant, però no els en-

tenc perquè els sento més i més distants i marxen volant llurs ombres sinuoses, felices i alienes, difícils d'albirar.

El lòbul temporal

—Ahir no vas venir.

Acabava d'asseure's després de demanar una cervesa en la barra. Aquest pub, pròxim al carrer d'Enmig i a l'institut Ribalta, solia ser en altre temps el nostre centre de reunió. Les cerveses d'importació, la ginebra de marca, el volum suau de la música, creaven un ambient idoni per a fer-la petar, per a comentar les darreres novetats en llibres i pel·lícules i per a idear plans de futur o de cap de setmana. Ara, però, només ens hi deixàvem caure el Gabriel i jo, i ja no era el mateix. Els altres tenien dona i fills, o simplement aquests culgrossos s'estimaven més de marxar recte a casa en sortir de la feina i escarxofar-se en la indolència del sofà i la tele.

Ni em va contestar. Va fullejar el Fotogramas, es va empassar un glop de Spaten i es va aturar en algun article sobre el darrer *remake* de Hollywood. Però sense concentrar-s'hi gaire. Cada vegada que sentíem la porta aixecàvem tots dos els ulls a veure qui entrava. Precisament era d'això que volia parlar-li.

—Ahir em va passar una cosa —vaig començar a explicar-li—. Va venir una noia, més o menys de la nostra edat...

—Deus voler dir una dona.

Tant se me'n foten, les seves ironies. Vaig prosseguir la relació dels fets.

—Em vaig alegrar de veure-la, crec que ella em va somriure i tot. Volia dir-li el nom mentre caminava cap a mi, però no aconseguia recordar-lo i llavors va passar de llarg.

Aquest cas em va deixar ben trastornat. Potser el Gabriel m'ajudaria a fer memòria si li la descrivia. Vaig estar observant-la quan es va quedar una estona en la barra, xerrant

amb el cambrer. Com es devia dir? I qui coi devia ser? Es tractava del tipus de dona en què penso secretament quan m'interroguen sobre la meva solteria: una cara amable, un cos proporcionat, ni massa alta ni massa prima, un aire pla i —ho reconec— una mica maternal. Ja no estava gens segur de conèixer-la, ni tan sols de vista. Potser vam coincidir una vegada, mil anys enrere, en qualsevol lloc, i en guardava un record inconscient. O l'havia somniada, o concordava amb un arquetip profundament implantat en la meva psique i estava vivint una mena de reminiscència platònica i un enamorament sobtat.

Els meus amics saben que tinc un tarannà poètic, fins i tot filosòfic. El Gabriel, per contra —és farmacèutic—, fa gala d'una sòlida formació científica. Ell prefereix opinar que experiències com aquesta tenen una base exclusivament neurològica, fisiològica. Va fer referència a cert tipus de lesions en el lòbul temporal.

—Jo de tu m'ho faria examinar.

A vegades és tan contundent. Com que el conec no li ho prenc en compte.

Més endavant, un altre dia, la vaig tornar a veure. Ens vam trobar just en el portal de casa meva. Vés quina casualitat, vaig pensar, potser som veïns i tot, o coneix algú en aquest edifici. Em va saludar i em va somriure com si ens coneguéssim. Hola, hola, bon dia. Vam pujar junts en l'ascensor i vam entrar al meu pis. En realitat em va agafar la clau i va obrir ella la porta.

—Què vols que fem per sopar?

Havia deixat caure la bossa damunt de la taula del menjador, s'havia repenjat en el respall d'una cadira i s'estava llevant les sabates. Aquests gestos inopinadament familiars em van entendre. La veritat és que s'està portant molt bé amb mi. Em sembla que vivim junts, però encara ignoro en qualitat de què.

Li ho explicava avui al Gabriel, en el pub.

—Crec que es diu Montse.

Ell m'ha aconsellat que no me'n refiï, que mantingui una actitud cauta i vigilant, però sobretot, em diu, no convé que li demostrï cap mena d'aspror, no fos cas que resulti perillo-

sa. També m'ha donat el número d'un especialista que coneix, perquè em facin una radiografia del lòbul aquest o un electroencefalograma o no sé què m'ha dit.

Una faula

Aquest cap de setmana em vaig perdre durant una caminada. Algú havia esborrat o amagat els senyals i em vaig estar dues hores muntanya amunt, muntanya avall, buscant la continuació de la senda. Quan per fi la vaig trobar, dins d'un terreny tancat, ja s'estava fent fosc i al cap d'una estona em vaig haver d'aturar. No portava cap mena de llum, de manera que m'arriscava a torçar-me un peu o a partir-me la closca. No vaig tenir altre remei que passar la nit en una barraca de pastors.

Tot i el cansament vaig tardar a adormir-me. El vent, la fregadissa de les branques, els soroll dels insectes i les aus nocturnes, em mantenien en suspens. Gairebé a la matinada em vaig rendir. De seguida els somnis van revifar una por més concreta que havia experimentat abans, en travessar un camp entre dos ramats de bous ben pròxims. Els animals em seguien amb els seus ulls foscos, movent els caps. A mesura que avançava escoltava les esquelles darrere de mi. Ja ho sé, que són bèsties pacífiques, però m'han fet venir sempre, des de petit, una por irracional.

En el somni, un d'aquells bous ficava el musell dins del meu refugi i m'amenaçava amb una veu profunda, meitat humana, meitat bramul:

—T'esperaré fins que surtis. Tard o d'hora hauràs de sortir, i llavors et devoraré i rosegaré els teus ossos.

—No és veritat —em defensava jo tremolant—. Linné diu que els animals banyuts sou tots herbívors.

—No em facis riure. La teva carn em fa fàstic, però et menjaré perquè t'odio.

Em va despertar un raig de sol. Em vaig estirar tot condolit i vaig sortir. Deu o dotze metres a la meva dreta, un bou ensumava una mata de farigola. Em va mirar de reüll un

moment i va tornar a concentrar-se en l'olor de l'herba. Ja me n'anava amb molta cautela quan em va parlar:

—El que m'has fet dir és injust.

—És que tenia por —vaig voler explicar-me—. Només era un somni.

—Vés-te'n —em va contestar ell, sense tornar-me a mirar.

Una pel·lícula francesa

En la tele fan un programa que es diu “Vides de pel·lícula”, en el qual inviten la gent a explicar casos que semblin trets del cinema. He pensat de trucar-hi, però no sé si admeten *nouvelle vague*.

La Chloé se n’anava de vacances a un poblet de Mallorca, la segona quinzena d’agost completa, i no tenia amb qui deixar Tristan, el seu gat gris i manyac. A l’estiu tothom qui pot fuig d’aquesta xafogor de la ciutat i els que s’hi queden obligats no sempre estan d’humor per a fer favors. Després de provar sort sense èxit amb una tia seva, que viu als afores i havia resultat ser-hi al·lèrgica, i amb una veïna massa enfeïnada i més aviat esquerpa, va haver de recórrer a un servidor.

—Amb una condició —li vaig dir—.

—Quina?

—Que t’has de gitar amb mi.

Va riure.

—D’acord —vaig concedir—. Volia intentar-ho.

El gatet i jo ens vam fer companyia i ens vam avenir. Els dies van passar lents, calmosos, feixucs. En tornar, el vespre del 31, la Chloé va venir a buscar-lo. Vam encetar una botella de vi del Priorat i una llauna de confit d’ànec i em va estar contant les seves vacances: les hores de platja, les caminades, les revetlles, algun flirt. Tristan miolava de felicitat. Es va adormir i nosaltres vam continuar xerrant en veu baixa. L’ocasió era propícia a les confessions, a ablanir-se, a intimar. Cap a la matinada ens vam ficar en el llit.

La cultura de les bombes

Temps enrere, algú va posar en les bombes les nostres esperances més fonamentals. Ara sabem que va ser una comissió secreta d'homes forts del règim, integrada per generals, fabricants d'explosius i ideòlegs sense escrúpols que es reunien en una vil·la opulenta de la costa.

Això es va esdevenir uns quants anys abans de néixer jo. Llavors no es van donar reports de la conxorxa, però les seves conseqüències van trigar poc a manifestar-se i a afectar a tothom. A casa ens van dir que l'oncle, que es va quedar fadrí i vivia amb nosaltres, es va presentar voluntari a un experiment quan feia la mili. En un hospital dels afores de València, un cirurgià que ostentava el grau de coronel li va obrir el pit de dalt a baix i li va encastar just a la vora del cor una bomba atòmica en miniatura. Un enginy d'última generació, el sùmmum de la tecnologia bèl·lica de l'època. Quan érem menuts li demanàvem que ens ensenyés la cicatriu, aquell cosit purpuri que li arribava gairebé a la nou del coll i acreditava per sempre la seva condició de conillet d'Índies. Amb nosaltres solia portar-se bé, malgrat els efectes de l'urani, que se li filtrava en la sang i enverinava les seves relacions. No va poder mai afermar una autèntica amistat, ni, per descomptat, casar-se. S'interessava per les dones, i algunes al principi el van correspondre, però s'atipaven de seguida dels seus rampells, de les mostres de menyspreu i dels atacs de gelosia. Tampoc no va ser capaç de conservar cap feina, tot i el seu talent inqüestionable per a l'electrònica i el diploma de formació professional. Quan menys s'ho esperaven, es rebel·lava contra les ordres més trivials o es barallava amb els companys per qualsevol fotesa. Si per sort no el despatxaven, plegava ell abans sense avisar.

Darrerament muntava circuits integrats a casa per a una multinacional. Una tasca metòdica, precisa, que podia executar durant hores assegut en la taula del menjador. A mi em fascinaven els esquemes i els instruments que manejava posant-hi tant de compte. No-

més l'aturaven aquelles escomeses, quan s'aclofava en el balancí i es gronxava en silenci amb ulls colèrics. Una vegada, la mare em va manar que li abaixés la persiana per si li feia nosa el ressol. En passar pel seu costat gairebé em va tombar d'un calbot. En endavant vaig evitar sempre d'acostar-m'hi quan es trobava en aquest estat.

Aquesta cultura de les bombes abastava tots els àmbits, des de les coses més petites fins a les més grans. L'anomenada Llei de Baluards, que consagrava el concepte d'autonomia defensiva, va obligar els promotors immobiliaris a allotjar un artefacte de mitja megatona, preparat per a explotar al pas de les tropes enemigues, davall de cada edificació. Es tractava d'armes antiquades, restes sobrants de l'exèrcit, però amb una sola n'hi hauria hagut prou per a fer volar el districte o la ciutat sencera. Molt aviat, l'exigència legal es va aliar amb emocions primàries com ara l'amor a la pàtria o l'envaniment. Corria el rumor que propietaris benestants es van gratar la butxaca per tal de dotar els seus xalets amb la més gran potència destructora. Millor una megatona que mitja, i si n'enterro un parell sóc doble ric que tu. Tot i així, la línia de barris minats no es va arribar a completar mai, ja que la invasió tantes vegades anunciada es va consumir finalment per mitjans més subtils que els previstos. El nou govern de reconciliació es va comprometre llavors a desactivar totes les bombes una per una, empresa infinita per a la qual es va cercar ajuda estrangera. Però el meu amic Albert, que ha estudiat vells manuals militars i ha tingut accés a informació reservada, creu que qualsevol podria tornar-les a activar. Diu que els inspectors, per tal de guanyar temps, es limitaven a extreure'n quatre rosques i cargols necessaris per al seu funcionament. Només ens caldria, doncs, comprar peces iguals en una ferreteria i reemplaçar-les on faci falta.

L'Albert em va trucar ahir per contar-me això dels cargols. Aquest any li toca presidir la seva comunitat de veïns i ja ha rebut de la junta anterior tota la paperassa i el clauer. Aquest càrrec, abans, l'hauria situat al capdavant de la línia de comandament: hauria hagut de detonar la bomba quan li ho ordenessin, o quan ell mateix entengués que era l'hora, si s'interrompien les comunicacions. És per això, em va explicar, que en el maç hi ha una clau sense etiqueta. «Vine aquest vespre i veuràs», em va convidar.

La clau obria una porta, oculta només per la foscor, darrere dels comptadors de l'aigua. Les frontisses van grinyolar i es va escampar una olor forta de resclosit, senyal que no hi entrava ningú des de feia un munt d'anys. Vam fer el cor fort, vam encendre les llanternes i vam tirar endavant. Un corredor donava pas a una escala, i aquesta, deu o dotze

metres més avall, a un recinte quadrat, amb sostre de volta, omplert gairebé per una màquina infernal, un obús enorme i ventrellut. El vam rodejar tocant sempre amb les mans la pell freda de la bèstia, Fat Fat Man, que portava escrit en lletres roges el nom d'una ciutat del Japó. «Vés alerta». L'Albert em va fer notar una trapa oberta en un dels cantons: un pou amb una escala de gat que s'endinsava en l'inconegut. Vam tornar dalt i vam estar conversant sobre tot aquest assumpte fins que es va fer de nit. A estones guardàvem silenci i meditàvem cada un per a si mateix. L'Albert va agafar d'una prestatgeria un llibre de llegendes orientals, una enciclopèdia il·lustrada de fantasies i al·legories. Em volia ensenyar un cert article sota la lletra B. Segons una antiga tradició, actualitzada per teòlegs pagans, totes aquestes criptes com la que havíem visitat es comuniquen entre elles i amb una caverna més pregonada i una bomba més gran que és en la base de cada ciutat. I totes les ciutats del món i les seves bombes se sostenen al seu torn damunt d'un peix o un drac insadollable que viu en el centre de la Terra i del qual se sap que es diu Bahamut, és el dimoni i podria esclatar en qualsevol moment.

Els simis del bosc

Em dic Corneli. Ahir, com cada dia en acabant de la feina, em vaig afaitar i em vaig pentinar curosament davant del mirall de la meua cambra i tot seguit vaig marxar, amb la gorra calada i un somriure ample, prominent, fins a la taverna de la plaça. El Tobies ja hi era. Tan bon punt em va veure entrar per la porta, va demanar una pinta de cervesa negra per a mi, plena a vessar i abellidora com la seva. Em vaig llepar els morros.

—N’han agafat quatre més —em va informar en veu baixa, mirant-me de fit a fit, quan em vaig asseure—. En la fàbrica.

Era un tema que no em feia gens de gràcia. Els amos de les plantacions havien ensinistrat simis dels boscos per a recol·lectar el cafè. Alguns també els havien ensenyat a imitar els humans en celebracions privades o en espectacles ambulants. La gent es mofava d’ells veient-los caminar dempeus, abillats com senyorets ridículs, xerrant i tot i recitant versets apresos de memòria, els més llestos. Però no toleraven que aquests micos saberruts aspiressin a accomplir tasques més dignes i cobrar un sou. La prohibició era estricta, i els càstigs rigorosos, cruels.

—Aquests quatre se l’han jugada —em va burxar—. Demà a l’alba els penjaran en el carreró, darrere de la prefectura.

Se m’havia acostat per dir-me l’animalada a cau d’orella. Podia notar el seu alè calent. Em va posar una mà damunt de la cuixa.

—Vols que passem a veure-ho abans d’anar a treballar? Serà divertit.

M’alterava els nervis. Vaig xisclar i vaig donar colps damunt de la taula amb mans i peus. El Tobies va aprofitar aquest arravatament per a estripar-me la camisa i deixar al desco-

bert el meu pit pilós. «Ja t'hem enxampat», va exclamar triomfant, i em va fer pres amb unes manilles que no sé ni d'on va treure.

En la prefectura, primer em van obligar a llevar-me la gorra i després em van fer despullar-me del tot. Em van tancar en un calabós amb els altres quatre i amb un home gos d'algun poblat de les muntanyes, particularment rude i mossegaire. Jo intentava tapar-me els genitals amb les mans. Encara esperava que ens portessin a declarar davant del jutge, però a mesura que transcorrien les hores vaig entendre que ens pensaven executar sense tràmits ni contemplacions. Que mala nit vaig passar. A la matinada van venir a buscar-nos dos oficials armats amb porres i pistoles. Ens van fer sortir en fila índia i es van col·locar un al capdavant i l'altre a la cua de la trista comitiva. Ens menaven per un corredor. A mitjan camí vaig veure una finestra a una altura accessible. «Cames ajudeu-me!», em vaig dir. Vaig fer un bot, la vaig obrir i em vaig enfil·lar per una canal fins a la teulada. Es van sentir uns trets eixordadors i el xiulit de les bales.

El sol, un cercle roent, tot just s'enlairava envermellint el cel per damunt del boscatge. A la mitja claror de l'alba vaig distingir damunt del terrat d'una altra casa una família de ximpanzés. En adonar-se de la meva presència, la femella va arreplegar els petitons i els va protegir entre els seus braços. El mascle va començar a donar voltes alhora que em dedicava unes carasses amenaçadores. Des de les branques d'un tamarinde, els mascles d'un altre grup més nombrós em llançaven crits penetrants. Jo també els vaig cridar i els vaig ensenyar les dents.

Història de l'electroxoc

En la meva escala hi ha un veí, un tipus alt, amb bigoti i ulleres, eixut, estufat, que és psiquiatre. Algú em va dir que quina sort, que això sempre va bé per si pot donar un consell o un colp de mà, amb tants maldecaps que ens cauen a sobre, però a mi aquest home me l'ha feta passar negra. Un parell de mesos enrere el tenia a casa totes les vesprades, insistint-me perquè em sotmetés a una sessió d'electroxoc.

—El veig estressat —em deia—. Ja veurà com així es relaxa.

Parlava amb suavitat, melosament, però en el fons, clar i ras, se li endevinava una molt mala intenció. Direu que era mania meva, que em deixava portar per un prejudici irracional contra els avenços o, encara pitjor, per aquella aprensió infantil que ens fa recelar de les injeccions i les bates blanques. Però els esdeveniments posteriors demostren que la meva por era justificada. La primera vegada vaig agafar el fullet de propaganda que em lliurava i li vaig contestar amb molta educació que m'hi pensaria. Us asseguro que me'l vaig llegir i que vaig prendre nota de cada punt. En un altre moment, si volguéssiu, us podria contar fil per randa la història i virtuts dels tractaments electroconvulsius, des dels romans que es plantaven un peix torpede en el cap per alleujar la migranya, fins als usos moderns contra la depressió i diverses malalties mentals, passant per la tasca dels pioners Ugo Cerletti i Leo Alexander. Però ara el tema és el que és. La segona vegada em va convidar a anar a casa seva a veure l'aparell, així que vaig haver d'improvisar una excusa qualsevol. La tercera o la quarta vegada ja va perdre la paciència.

—Vostè sempre està esperant una trucada! —va alçar la veu—. Miri que no li hagin tallat la línia per no pagar!

A mi aquesta sortida em va confirmar el que sospitava: que tant d'interès per la meva salut no era sinó un ardit per atemorir-me. Podia estar més que segur que el tipus aquest

me la portava votada arran d'un absurd incident. Un dia, venint per la plaça, havia vist com s'esperava aguantant la porta per deixar passar l'Anna, una altra veïna, que anava carregada de bosses del súper. Aquesta noia és separada i mare de dues filles. Deu rondar els trenta i tants o quaranta anys, però es conserva molt bé, i a més a més demostra tenir un caràcter dolç, afectuós, almenys amb mi. Que consti que jo vaig pensar: que amable, quin detall. Que coi! Aquest l'únic que volia era que passés davant per guaitar-li bé el cul! S'ajustava les ulleres damunt del nas aguilenc i no deixava escapar cap detall d'unes camallades tan garboses. No és que li ho censuri, però quan es va adonar que l'havia enxampat es va emipar clarament i em va clavar una mirada d'aquelles que intimiden. L'Anna, per la seva part, tota bondat i inconsciència, em va preguntar com sempre per la feina, pels pares... Jo dissimulava, em feia el despistat, i ella que no parava.

—Quan et vingui bé —va reblar el clau— podríem tornar a anar al cine. Les nenes es poden quedar amb l'àvia.

Aquell mateix vespre, mentre cavil·lava de pujar a casa seva per excusar-me i explicar-li la meva actitud d'abans, vaig rebre la primera visita del doctor Enrampada.

No pretendríeu, doncs, que em deixés endollar a la llum per aquest individu de mala mena. Havia copsat la lliçó. Ell no volia competència i jo no buscava problemes, de manera que vaig optar per retirar-me discretament de la cursa. Sort que l'Anna va començar a sortir amb un viatjant de comerç, un senyor fadrí que acabava d'instal·lar-se en el bloc del costat. Sort per a mi, perquè ell... Ja sé que l'hauria d'haver avisat, però no sabia com abordar-lo, atès que no ens coneixíem i es podia pensar que jo era boig o qualsevol altra cosa. Ara em sento culpable, és natural. Fa una estona el treien amb molt de compte dos infermers, colgat en una llitera. Tenia la pell de la cara d'un color roig moradenc, socarri-mat. M'ha semblat que fumejava i tot.

—Maleït metjastre... —murmurava, el pobre, amb un fil de veu mentre el ficaven dins de l'ambulància. Mirava cap amunt. En el balcó del pis del psiquiatre eren ell i l'Anna. Vaja un maula. D'allò més amatent, l'abraçava i la consolava tan amorosívol.

Vides de gossos

El menú, com de costum, va ser frugal però exquisit. Sopa d'ossos de cavall i amanida d'alfals amb llagostes: petits, crus, cruixents. Després, mentre la Michelle i la Montse preparaven el cafè a la cuina, vam calar foc a sengles havans i l'Olivier em va contar una d'aquestes històries estranyes que sol treure's del magí.

—Quan treballava per al comandament francès a Saigon —va començar a explicar-me—, confesso que em vaig fer addicta a l'opi entre altres vicis. Aquella nit potser vaig consumir sense saber-ho alguna substància diferent, o potser tot d'una m'estaven fent efecte els pòsits acumulats en la sang al llarg dels últims mesos.

Madame Ysonde i els altres que havien compartit amb ell, en el fumador, la lassitud de la vesprada, més endavant li van contar que va sortir precipitadament, sense badar boca i amb els ulls en blanc. Des de darrere d'una persiana el van veure tombar a la cantonada vora el riu i allà van perdre el seu rastre. L'Olivier es recorda de córrer al galop, maquinalment. Degué perdre les sabates, perquè veia passar rabents sota els seus ulls uns peus nus, estranyament peluts. De sobte es va deixondir en una part de la ciutat que no coneixia. Al fons d'un atzucac, intentava calmar la set que li cremava la gola amorrent-se en un bassal. L'acompanyava una cort de gossos flacs, nafrats per les puces, que es planyien amargament.

—Tan confós estava, que em va semblar d'allò més natural entendre els seus remucs i, sobretot, els sentiments que traspuaven: fam, covardia, rancúnia.

A ell no li feien cas, com si no hi fos, o com si fos part també de la colla. El menjar constituïa la seva preocupació fonamental. El més gran, potser descendent llunyà de nobles guardians xinesos, va proposar un canvi d'aires: «D'ací, ja no en traurem res bo. Anem a provar a l'abocador de l'arbreda». Els altres somicaven, es llepaven les ferides. «Però ens

haurem de barallar», va deixar anar un que rosegava peladures de patates. I un altre: «Aquells d'allà ens estovaran, són més joves i més forts, esperem una mica més!».

Eren éssers d'un pessimisme fondo, antic, encallit. El seu estira-i-arronsa va ser interromput per una porta que s'obria i per la sortida d'un noiet, el marmitó d'algun restaurant que anava a llençar les sobres. En menys d'un segon, l'aroma llampant de les viandes els va transformar per complet. Ja no pretenien ser hienes plorinyoses, sinó llops feréstecs. En compte de parlar grunyien, bavejaven, bordaven. El xaval no es va retirar a temps i abans que pogués desempallegar-se'n va rebre una mossegada en el turmell i diversos esgarrips. L'Olivier va sentir vívidament el seu pànic. Però ell també bordava i ansiava clavar les dents. «Aquesta és la meva vida», va pensar, «no aquelles ximpleries humanes», i no sabia d'on li venia aquesta idea. Però la cridadissa era eixordadora, embogidora. Els lladrucs li ressonaven dins del cap i li feien bategar els polsos. Va haver de tocar el dos.

—Vaig atènyer el riu guiant-me per l'olfacte, per l'olor feliç de l'aigua. Devien ser les sis o les set del matí, ja despuntava el sol, quan vaig arribar al Continental. El porter i un criat em van ajudar a entrar dins de l'ascensor i em van acompanyar fins a la meva cambra. Portava la roba bruta i estripada. Estava baldat.

Madame Ysonde era la gerent de l'hotel. L'endemà va anar a veure'l. L'Olivier va saber que era ella abans que truqués a la porta, mentre s'acostava pel corredor amb passes lleugeres, felines, inaudibles. «Bon dia. Us trobeu millor?». Li va lliurar la premsa i la correspondència, inclòs un telegrama urgent de l'Elisi. Ell el va agafar, el va palpar, va ensumar el paper, la tinta, el rastre de moltes mans per les quals havia passat, i el va deixar damunt de la taula. Es va mirar la Ysonde. Experimentava una barreja de sensacions: esgotament, desig, un anhel indefinit. «Si tu t'abandonessis...», diu que li va dir. Ella li va donar allargs, va jugar amb ell com sempre, però aquesta vegada l'Olivier, per davall del somrís ambigu i del perfum car que es feia enviar de La Fayette Haussmann, podia flairar la seva carnalitat, la seva disposició. No era hora de dubtes, ni fingiments ni vacil·lacions. Li va mossegar un pit i ella ja no es va resistir.

—Aquesta amplificació de l'olfacte i dels altres sentits, malauradament, va ser passatgera. Al cap d'un parell de dies es va atenuar i en un tres i no res va desaparèixer del tot. Els llocs, les coses, les persones, van tornar a ser grisos i plans. M'enyoro encara, tants anys després, d'aquella efímera intensitat, d'aquell món d'impressions perdudes per

sempre. Ai! Si pogués ser gos una altra vegada, ni que fos una sola nit, jeure amb la Ysonde, bordar amb els meus germans als fons de l'atzucac!

El relat de l'Olivier a mi també em va despertar la nostàlgia, el record d'expectatives i afanys frustrats, de dificultats i d'impossibles. En una església propera van tocar les vuit i el so de les campanes, per alguna raó, em va afligir. Igual que un infant petitó, se'm van negar els ulls de llàgrimes. Devíem udolar els dos ostensiblement, perquè les nostres dones van deixar estar el cafè i van venir corrents, totes atabalades. Elles deuen saber per què s'havien vestit amb roba blanca d'infermeres i feien cara, ho juro, de psiquiatres esverades.

Epíleg

A fi de localitzar els autors originals d'aquests contes de bojos, se'ns va acudir de posar un anunci en els mateixos diaris de Castelló i València que prèviament havien difós notícies sobre l'«afer Beauvoir». Només vam rebre, però, una resposta: una narració prolixa, confusa, d'un sentimentalisme banal, que s'iniciava amb una visita inesperada al domicili d'uns amics i abundava en detalls massa personals. Amb permís de l'autor de la missiva, i sota compromís de confidencialitat, hem procurat separar el gra de la palla i reproduïm a continuació únicament els fragments que hem considerat rellevants pel que fa al cas. Contenen informació, com podreu comprovar, sobre els moviments de l'estrany doctor consecutius a la intervenció policial, a més d'esbossar-ne una descripció física i una certa caracterització psicològica. Fan referència, també, a la famosa col·lecció d'andròmines.

«Amb relació al seu comunicat publicat en premsa, crec que sé coses que us poden interessar. No es tracta, tanmateix, de dades relatives als autors d'aquells escrits, sinó al seu inductor intel·lectual. El que vull dir és que he lligat caps i he deduït a posteriori que vaig estar en contacte amb aquest fals doctor Charles Beauvoir la nit del 16 al 17 de novembre de l'any passat, en la ciutat de València. Aleshores jo estava passant una temporada una mica dolenta i vaig pensar d'anar a buscar un company d'estudis, F., amb qui feia molt de temps que no ens vèiem. Vaig consultar en la meua agenda l'última adreça que m'havia donat i en una hora i mitja o poc més em vaig plantar en el carrer del Sant Esperit de Benimaclet, núm. [...]

»Es van sentir unes passes i se'ns va afegir un tipus prim, ni alt ni baix, que estic segur que és el Beauvoir aquest que busqueu. Barba d'una setmana, roba gastada. Tenia un as-

pecte deixat, indolent. Feia cara de son, com si s'acabara d'alçar del llit. A primera vista podia tenir una edat propera a la nostra. (Més tard, durant la nit, el vaig trobar més vell.) S. ens va presentar. Va dir que es deia Charles, que era amic d'F., metge —terapeuta, va puntualitzar ell— i que l'allotjaven un parell de nits mentre enllestia uns assumptes, abans d'emprendre un viatge.

»—Vós també sou professor? —em va interrogar—.

»Tenia el posat seriós i una manera de parlar gens natural, com si actuara. Li vaig explicar que sóc rellotger. Tot i que vaig estudiar filologia amb F., em van suspendre dos anys seguits en les oposicions i em vaig desencoratjar. Quan mom pare es va jubilar em vaig fer càrrec del negoci. Sempre m'havia agradat aquesta feina, sobretot les reparacions.

»Mentre parlàvem, S. va posar la tele. Feien alguna comèdia ximplota. Va sonar el telèfon i el va agafar. Vaig comprendre que era F. i que li deia que vindria tard. Beauvoir va aprofitar l'ocasió per a agafar el comandament a distància i va canviar el canal. Va deixar una pel·lícula antiga en blanc i negre.

»—Bé, jo em gite —va dir ella després de penjar—. Demà he de matinar.

»—Jo m'esperaré una estona —li vaig contestar—, per si de cas torna.

»Beauvoir va portar una botella de vi. La pel·lícula era muda. La mort concedia tres oportunitats a una jove per a salvar el seu promès. Tres actes dramàtics en èpoques i llocs diferents. Bagdad, Venècia i la Xina. Escenaris fantàstics, de somni. Beviem. A Beauvoir, atent a la pantalla, se li il·luminava la cara. Jo també sentia una vaga eufòria i un neguit. Ens vam acabar la botella i en vam encetar una altra. Quan ell va anar al lavabo jo vaig aprofitar el moment per a escorcollar la casa. La primera habitació del passadís estava tancada. S. devia estar dormint allí dins. Abans que poguera decidir si entrava i tenia una conversa amb ella, Beauvoir va venir a rescatar-me.

»—Deixeu-la estar —em va comminar—. El passat no torna. Veniu amb mi.

»Em va portar a l'altra habitació. Hi havia un llit, un armari per a la roba, una taula senzilla, una cadira de tisora i una butaca ronyosa. En un racó s'amuntegaven una maleta, un parell de caixes i unes quantes bosses. «La meua cambra», va proclamar cerimoniosament, «i la vostra». De sobte em vaig adonar que em faltava espai [...]

»—La meua dona m’ha deixat pel seu professor de ball.

»—Déu n’hi do! —es va exclamar!—. A mi em busca la policia per no sé què d’un títol. Encara sort que he pogut salvar aquestes relíquies.

»Va posar damunt de la taula una de les caixes. Un cub de cartó dur, d’uns trenta centímetres de costat, amb tapa. Tenia una rodeta a la part de dalt. La va fer girar, es va sentir un clic i tot seguit un batec i una remor somorta, com si s’haguera activat un mecanisme. Però no allí mateix, sinó en un algun altre lloc més o menys proper. En una altra cambra o en el pis de baix.

»—Vegeu ací un model mecànic de l’ànima humana. La meua obra mestra. M’ha costat anys de feina, però si he arribat tan lluny és perquè caminava damunt les espatles de gegants.

»Em vaig quedar mirant l’objecte en qüestió i em vaig empassar un altre glop. Li vaig donar la botella, però la va rebutjar i es va asseure en el llit. No sé què remugava d’allò del seu títol, d’un «Institut de Recherches de l’Imaginaire» —així, en francès, ho va repetir dues vegades— i que els periodistes ho havien traduït molt remalament com «Institut de Recerques Imaginàries». Es va estirar i es va adormir a l’instant. Jo també tenia son, però la caixa m’havia encuriolit. Què hi havia allí dins? Per a què servia? Suppose que va ser el meu esperit de rellotger. Vaig fer saltar la tapa amb la meua navalla i es va revelar una massa compacta d’engrenatges en moviment.

»Allò, per a mi, no tenia cap sentit. M’estava posant nerviós. A mesura que n’extreia peces, les que quedaven continuaven rodant, però el zum-zum i el batec que em pareixia que venien d’un altre lloc s’anaven apagant progressivament. Furgant amb la navalla vaig trobar un buit més o menys al mig de la base. Alguna cosa s’hi bellugava: un insecte, una mena d’escarabat gran i gros. Quin fàstic! Vaig tornar a col·locar la tapa i vaig mirar Beauvoir. Per sort dormia com un tronc. Vaig decidir que marxava. No volia assistir a la seua reacció quan descobrira que li havia desballestat el joguet. Però estava molt cansat. I havia begut massa. Em vaig tornar a asseure un segon en la butaca per agafar aire i quan em vaig despertar eren les sis del matí.

»Beauvoir roncava. Em vaig incorporar sense fer soroll. Volia afanyar-me, però els estralls causats pel vi en el meu organisme em demoraven. Tenia aquesta sensació tan desplaent que és com si el cor et bategara més lent del normal. Com si li faltara força i no

donara l'abast. Quan ja era per fi al carrer, dins del cotxe, vaig veure pel retrovisor que S. caminava cap a la parada del bus [...]

»I això és tot el que li puc contar del senyor Beauvoir.»

Apèndix: llibres

En aquesta llista no hi són ni de bon tros tots els llibres de Beauvoir, sinó tan sols una selecció representativa d'autors, gèneres i estils. La seva copiosa biblioteca devia contenir en total més de mil volums. Malgrat que en donem els títols en català, per facilitar-ne la identificació, generalment es tractava d'edicions en l'idioma original.

- Autor desconegut, *El rei de groc*.
- Ambrose Bierce, *El diccionari del diable*.
- Artemidor, *Oneirocriticon*.
- H. P. Blavatsky, *Isis sense vel*.
- Remo Bodei, *Les lògiques del deliri. Raó, afectes, follia*.
- Boeci, *Consolació de la filosofia*.
- André Breton, *Antologia de l'humor negre*.
- Josep Carner, *Els fruits saborosos*.
- Jean Cocteau, *Diari d'una desintoxicació*.
- Claudia Coelho, *Condicions anormals en les quals visc*.
- Diels i Kranz, *Fragments dels presocràtics*.
- Thomas De Quincey, *Confessions d'un opiòman anglès*.
- Pompeu Fabra, *Converses filològiques*.
- Charles Fort, *El llibre dels maleïts*.
- James Frazer, *La branca daurada*.
- Sigmund Freud, *La interpretació dels somnis*.
- David Hume, *Tractat de la naturalesa humana*.
- James Joyce, *Retrat de l'artista adolescent*.
- Lurie Kampff, *El bloqueig de l'assumpció de rols i altres escrits*.
- Benedykt Kouska, *La impossibilitat de la vida*.
- Diògenes Laerci, *Vides dels filòsofs*.

- Georg Cristoph Lichtenberg, *Aforismes*.
- B. J. Nebaud, *Retrat de l'artista quan es va fer vell i gras*.
- Giovanni Papini, *Gog*.
- Paracels, *Les malalties invisibles*.
- Elwin Ransom, *Diccionari manual anglès-marcià*.
- Ignatius Reilly, *Adéu a la vagància*.
- Bertrand Rusell, *El credo d'un home lliure*.
- Oliver Sacks, *L'home que va confondre la seva dona amb un barret*.
- Arthur Schopenhauer, *L'art de tenir sempre raó*.
- Baruch Spinoza, *Ètica demostrada a la manera de la geometria*.
- Emanuel Swedenborg, *Cel i infern*.
- Jonathan Swift, *Una digressió sobre l'origen, ús i millorament de la demència*.
- Dylan Thomas, *Retrat de l'artista cadell*.
- Roland Topor, *La cuina caníbal*.
- Ludwig Wittgenstein, *Darrers escrits sobre filosofia de la psicologia*.

Apèndix: objectes

Va ser impossible esbrinar la funció de la major part d'andròmines que es van trobar en el gabinet de les meravelles d'en Charles Beauvoir: doctor, segons hom podria dir-ne, en física recreativa. En general es tractava d'aparells mecànics i/o elèctrics. Heus ací una relació d'aquells que funcionaven i es podia entendre el que feien.

- Un equalitzador que transforma la veu humana en un so de freqüència inaudible. És a dir: redueix el discurs a silenci.
- Una brúixola que assenyalava una direcció diferent, aleatòria, cada vegada que hom la fa servir.
- Un mesurador d'empatia basat en el mateix principi que els detectors de mentides. Segueix a grans trets el disseny proposat pels doctors Voigt i Kampff: hom planteja al subjecte diversos tipus de preguntes i situacions i la màquina enregistra respostes involuntàries com ara la dilatació dels capil·lars en la zona facial i la tensió dels músculs oculars.
- Un conjunt de petits autòmats mecànics —de corda— que imiten el moviment d'animals diversos: una tortuga, un ànec, una aranya i una panerola.
- Un rellotge de polsera que marca l'hora de Mart i, per mitjà d'un complex sistema d'ajustaments, possiblement també la d'altres planetes.
- Un dispositiu electromagnètic capaç de fer levitar objectes petits —una moneda, una nou...— entre dues planxes de bismut.
- Un altímetre amb un rang d'altituds negatiu: des de zero fins a cent trenta metres sota el nivell del mar.
- Un condensador d'humitat que pot fer ploure dins d'una casa i convertir una cambra en un bassal.
- Una màquina combinatòria que construeix frases a l'atzar, o bé tot seguint esquemes predefinits en targetes perforades, i es pot utilitzar per a crear poesia

automàtica, escriure novel·les romàntiques o d'aventures, redactar despatxos de notícies, tesis doctorals, declaracions d'amor, declaracions d'intencions, cartes comercials, informes de comptes, eslògans, publicitat, plans d'acció, discursos triomfals, decrets llei i darreres voluntats.

La primera edició d'aquest llibre electrònic s'acabà de compondre a Castelló de la Plana el 28 de desembre de 2017, dia dels Sants Innocents.

TAULA

Crèdits	2
Resum	3
Citacions	4
Pròleg	5
Deteriorament general de la realitat	8
Un mag i els seus trucs	9
Coup d'état	12
Els carrers cremaven	15
Tortura tibetana	16
Necronomicon, Praha, 2001	19
Un altre somni	21
Ports i vaixells	22
Kant i el mico	27
Les festes patronals	28
El poder de la ciència	29
Terra 31	31
En la gossera	35

La quarantena	36
Abans dels reis catòlics	38
La nova església	40
Guerres religioses	43
Els éssers visibles i invisibles	44
Les nits de la Cave	46
La rabera	48
Fets de la infantesa	50
Bon esperit Xin	52
El viatjant anodí	57
Cinc minuts en hongarès	61
L'home invisible	62
El lòbul temporal	64
Una faula	67
Una pel·lícula francesa	69
La cultura de les bombes	70
Els simis del bosc	73
Història de l'electroxoc	75
Vides de gossos	77

Epíleg	80
Apèndix: llibres	84
Apèndix: objectes	86
Colofó	88